Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һэ гарана | № 81 (13876) | 1975 оной апрелиин 6, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

...М БА УНШАГШАД

...ажабайдалда ном һудар гээшын ехэ удха шанар... тухай һайн мэдээжэ. Хаанашье, ямаршье ба... малиин гүүртэдэ, полевой станда, отарада ошо— ...даггүй, хэблэлэй шухала мэдээсэлнүүдээр һонир... хүниие олохогүйт.

...совет номой түүхэ агуу Октябрийн хубисхалһаа ...ай. Шэнэ ажабайдал, социализмын һаруул ордо... ...уулжа эхилхэдэ, совет ном туһалаа. Залуухан ...эй түрүүшын номууд граждан дайнай фронт... ...лагдаа, ехэ наһатанай һургуулинуудта, уншал... ...уудта сэхэ эльгээгдээ. Хаанашье—түрүүшын ...эй барилганууд дээрэ, Амар мүрэнэй эрьеын ...о, эршэтэ долгиёо мушхаһан Днепрэй эрьедэ, ...ан Ураалда ном һудар гээшэ өөрынгөө ехэ үүр... ...э, хүдэлмэришэ, ажалша хүнүүдэй найдамтай ...ю. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал ...уур дайсаниие сохилсохо, даралсаха хэрэгтэ со... хубитаяа оруулаа, сэрэгшэдые баатаршалгада зо... ...уряалдаг байгаа. «Булад яажа хатуужааб», ...болон бусад номууд дайсанай һомондо сүмэ со... ...баатар эрэлхэг сэрэгшэдэй улаан шуһаар будагда... ...аг. Тэдэ номууд мүнөө музейнүүдтэ нарин няг... ...алагдана. Ном үргэнөөр тарана. Үнэтэй, тон ...нуудтай суг номууд КамАЗ-ай, БАМ-ай ба... ...та эльгээгдэнэ.

...хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ном һудар гээшын ...ехэ удха шанартай байһан тухай дахин дабта... ...ай Коммунис парти ном хэблэхэ, тарааха хэ... ...үргэлжын ехэ анхарал хандуулна. Совет засагай ...э 145 хэлэн дээрэ дүшэ тухай миллиард хэһэг ...гдаһан байха юм. Манай орон дотор 360 мян... библиотекэ бии. Эдэ библиотекэнүүд үдэр бүхэн... ...сэлин нээжэ, 180 миллион уншагшадые оруул... ...эй эрилтээр янза бүриин номуудые үгэнэ. Манай ...республика дотор нийтын 579 библиотекэ бии. ...библиотекэнүүдтэ 4351 мянга тухай ном болон жур... ...шадай анхаралда табигдана.

...эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь ...Брежнев партиин XXIV съезд дээрэ элидхэл хэ... Совет орон гээшэ дэлхэй дээрэ ...ээр, олоор ном уншадаг гүрэн юм гэжэ онсолон ...һэн. Үнэхөөрөөшье, манай орондо, республика... ...городто номоор һонирхохогүй, ном уншадаггүй, ...гүй хүниие олохонь бэрхэтэйл хаш.

...библиотекэнүүдһээ номуудые абажа уншахаһаа ...дын үмсын библиотекэ эмхидхэдэг, ном суг... ...хүнүүд жэлһээ жэлдэ олошорно. Жэшээлхэдэ, ...аймагай Хэрэн тосхондо ажаһуудаг, тэндээ баг... ...дэг Жап Доржиевич Халудоров гэгшындэ баян ...э бии. Энэ библиотекэдэ 10 мянган тухай ном ...о. Дэлхэйн, ородой классигуудай суглуулбари... ...олон тоото зохёол, дурдалга, бэшэгүүдые тэрэ биб... ...оложо боломоор. Мүн Улаан-Үдэ хотын судна бү... ...заводой хүдэлмэришэн Леонид Павлович Хмелёв ...а, суглуулха ехэ дуратай хүн. Энэ нүхэрые ...магазинуудта, киоскнуудта ходо хаража болохо. Тэ... ...һь библиотекэдэ 5 гаран мянган ном бии юм. ...аймагай Санага тосхондо ажаһуудаг Санжи ...Санжитовай библиотекэдэ олон мянган ном бии. ...дые, номдо ехэ дуратай хүнүүдые тоолохо бо... тон олон байха.

...дуратайшуулай, уншагшадай ажабайдалда үнгэ... 1974 ондо ехэ удха шанартай үйлэ ушар болоо һэн. ...гэхэдэ, номдо дуратайшуулай бүхэсоюзна бүлгэм ...жэ, түрүүшынь съезд Москва хотодо үн... ...һэн. Мүнөө Буряадай иимэ бүлгэмдэ олон мян... ...тоологдоно. Бүлгэмэй гэшүүд хадаа хэблэлэй, но... ...үгые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, марксизм... ...үзэл сурталые, политическэ, научна, техниче... ...дые олоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлнэ, шэнэ хү... ...мүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна.

...дуратайшуулай энэ эмхиин гол зорилгонуу... ...юуб гэхэдэ, ном хэблэдэг, тараадаг зургаануу... ...библиотекэнүүдэй, һургуули, клуб, зохёохы ажалтай ...уд болон бусадай ном һударай жасые һайнаар, ...ээр хэрэглэхэдэнь ехэ туһалха болоно бшуу. ...ушарнуудта хэрэгтэй, һонин номууд уншагшад... ...гүй, складта үни хэбтэшэнэ. Манай газетын ...Түнхэнэй, Захааминай, Хэжэнгын аймагуудһаа ...буряад уран зохёолшодой номууд тэндэхи ма... ...тон хомор, үсөөнөөр эльгээгдэнэ гээд гомдоно. ...номой хэблэлээр гаргагдаһан номуудые худал... «...» гэжэ магазин Улаан-Үдэ хотодомнай ...үни хада хаагдашоо. Улаан-Үдэ хотодо буряад ...олохонь бэрхэтэй гэжэ манай уншагшадай гом... ...б. Тиихэдэ уншагшадай конференцинүүд тон ...гдэнэ. Хэжэнгын, Яруунын, Баргажанай ай... ...библиотекэнүүд уншагшадай конференцинүүдые ...үсөөн үнгэргэнэ.

...засагай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ ехэ һайн һай... ...бии болоо һэн гэдэг: комсомолшууд, залуу... ...дые олоор суглуулжа, тусхай библиотекэ эм... ...шэнэ барилгануудта, завод, фабрикануудай кол... ...тэ эльгээдэг байгаа. Мүнөөшье Зүүн Сибириин ...ститутудай студентнэр, багшанар номуудые суг... Байгал-Амарай түмэр зам баригшадта эльгээнэ. ...дые үргэнөөр дэмжэлтэй. Иимэ үүсхэлые инсти... ...һургуули бүхэн дэмжэхэ арга боломжотой.

...шаха, суглуулха гээшэ һайн һайхан хэрэг. Гэр ...зохёохын тула бэшэ, миин лэ дайралдаһанаа унша... ...бэшэ, харин гүн ехэ эрдэм мэдэсэ, болбосорол ...тула ном хэблэгдэнэ, тараагдана.

...арай нүхэд улам олон боложо, шэнэ хүниие ...гэдэ ехэ хубитаяа оруулжа байг лэ!

...Н ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

...най адагай загаһа... ...надай коллектив ...табан жэлэй дааба... ...болзорһоонь урид ...түлөө социалис ...оролсоод, ажал... ...жалта туйлаба. ...адай загаһашадай ...уд илангаяа олзо... ...түсэбөө болзор... ...дүүргээ. И. П. ...зой хүтэлбэрил...дэг бригада юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёһоор 4700 центнер загаһа тушааха ёһотой һаа, мартын 27-до 5540 центнер загаһа тушааба. Тиигэжэ тус бригада табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Тэрэшэлэн Ф. Д. Мушаковой, В. П. Бурдуковскиин, А. М. Ильинэй бригаданууд хамта дээрээ түсэбһөө гадуур 930 центнер загаһа тушааба.

Е. МОЛЧАНОВ.

ИЮНИИН 15-да— СОВЕДУУДЭЙ һУНГАЛТА

...ШЭБЭР. РСФСР-... Соведэй һунгал... ...хэ Октябрьска 303-... ...гуулиин окружной ...гэшүүндэ канди... ...дэбжүүлгэ үргэл...

...совхозой хүдэл... ...дөө ажахын мэр... болон алба хаагшад ...урда болоһон суг... ...ажахынгаа ди... ...Тимофей Евстигнее... ...ковые тус округ... ...сиин гэшүүндэ кан... ...дэбжүүлхэ гэжэ

...Ленина» колхозой ...уд ажахынгаа 3-... ...гадын хонишон ...Цыдендамба-... ...доржиевае ок... ...миссиин гэшүүндэ ...мүн лэ нэрлэбэ.

...АССР-эй Вер... Соведэй һунгалта ...Түгнын 116-... ...гуулиин окруж... ...миссиин гэшүүн... ...даар «Знамя Ле...» ...зой 5-дахи бригэ... ...нигууд ажахын... ...агроном Алексей ...Эрдынеевые дэб...

Залуу жолоошон, ВЛКСМ-эй гэшүүн **Бимба Жанаевич Бадмацыренов** Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай «Знамя Ленина» колхозой 5-дахи бригадын организациһаа нэрлэгдээ.

«Путь Ленина» колхозой колхознигууд механизатор **Николай Иванович Фефелевые** окружной комиссида мүн лэ дэбжүүлһэн байха юм.

Б. ЖАМБАЛОВ
манай корр.

ЗАГАРАЙ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Дээдэ-Элхиин 75-дахи окружной комиссиин гэшүүндэ кандидадууд дэбжүүлэгдэбэ.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин үмэнэһөө Наринай хүдөөгэй библиотекые даагша **Дарья Дабаевна Лодоева**, энэл колхозой хоёрдохи отделениин профсоюзай организациин үмэнэһөө тракторист **Александр Николаевич Павлов**, тус ажахын нэгэдэхи отделениин колхознигуудай зүгһөө техник-үрэжүүлэгшэ **Лидия Ивановна**

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ баян ургасын түлөө

МАРТ 20 — МАЙ 20

ҮНДЭР НОГООН УРГАХА

«Пригородный» совхозой сабшалан гол түлэб Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэеын багахан олтирогууд дээрэ юм. Эдэ газарнуудта техникэ хэрэглэхын аргагүй шэнгеэр түрүүшээр һанагдаха, юуб гэхэдэ, тойроод хуу уһан, һөөг бургааһан, намаг налхитай газар болошодог. Теэд хэдышье хүшэр хүндэ һаань, совхозой луговодууд, механизаторнууд нютагай байгаалиин эрхэ байдалые хараада абажа, үбһэ ногооной баян ургаса ургуулдаг, хуряадагшье гээшэ.

Газарай үрэжэл һайжаруулхын тулада минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, һөөг бургааһанһаань сэбэрлэхэ, намаг налхи хатааха гэхэ мэтэ хүдэлмэри жэл бүри ябуулдаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 90 гектар талмайтай олтирогой сабшалан һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэһэн байна.

Мүнөө габшагай хоёр һарын үедэ луговодууд ажалаа эмхитэй һайнаар эхилбэ. Сабшалангые һөөг бургааһанһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэри үнгэргэгдэнэ. Ажахын трактористнууд Г. Венерский, Н. Калесный гэгшэдэй даажа абаһан бүлүүртэй «6-НДВ» түхэлэй станцинууд газар уһалалга дээрэ таһалгаряагүй хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэртөө тус тустаа 2,5 гектар газар уһалха нормоёо гурбан гектарта хүргэнэ. Мүнөө совхоздо зуугаад гектар сабшалан уһалагдаад байнхай.

Совхозой суута механизатор Г. Г. Посельский «МТЗ-52» түхэлэй тракторта «РУМ» гэжэ түхеэрэлгэ шагтагалаад, сабшалангай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулна. Тэрэ долоон хоногой туршада 70 гаран гектар сабшалан үтэгжүүлээ. Үнинэй механизатор 12 жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллана. Тэрэ гол түлэб овощ ургуулха хүдэлмэридэ ябадаг юм. 1974 оной социалис мүрысөөнэй дүн согсолходо, түрүү механизатор зөөлэн хахалалга хэхэдээ, эрхим амжалта туйлаһан байба. 800 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ уялгаяа 1000 гектарта хүргөө. Ингэжэ дүршэлтэй механизатор һаяхан ВДНХ-да хабаадалсахаар Москва ошоод бусаа.

Габшагай хоёр һарын үедэ Г. Г. Посельскиие сабшалан дээрэ хүдэлхыень эльгээбэ. эндэшье ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз 7 мянган центнер үбһэ соможо абаа. Энэ жэлдэ үшөө ехэ үбһэн хуряагдахаар хараалагданхай. Луговодууд болон механизаторнуудай габшагай ажал энээниие гэршэлжэ үгэнэ.

М. ШАГДУРЖАПОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Совхозой комплексно 3-дахи бригадын тракторист Г. А. Венерский. 2. Луговод Г. Е. Кузьмин сабшалан уһалжа байна. 3. Механизатор-овощевод Г. Г. Посельский.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.
Улаан-Үдын аймаг.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Алтайн совхозой механизаторнууд болон луговодуудай суглаан һаяшаг боложо, газар таряалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада хэгдэхэ ажалаа тодорхойлһон байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр энэ жэлэй социалис уялга баталан абаа һэн.

Совхозой фермэ, отарануудай хүдэлмэрилэгшэд сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Малшадай коллектив бүхэн багахан участок даажа абаад, тэндээ үтэгжүүлгэ гаргадаг, уһалдаг, үбһыень хуряадаг заншалтай. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ гэжэ тэдэнэр шиидэбэ.

Ажахын һаалиин фермэнүүдэй, отарануудай коллективууд энэ хабартаа тус тустаа 0,5 гектар газарта хүсы үбһэ тариха зорилготой. Совхозой бэрхэ луговодуудай нэгэн Санжа Дашиевич Лузанов байгша ондо сабшалангай гектар бүриһөө 35 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряахаар шиидэнхэй. Тиихэдэ луговодууд Н. Р. Мункуев, Б. Д. Цыбенова гэгшэд түгэсхэхы жэлдэ участогайнгаа гектар бүриһөө 23,5—24 центнер үбһэ хуряаха уялга абаһан байна.

Мүнөө совхозой таряалан ба сабшалан дээрэ хүсэтэ тракторнуудай хүнхинөөн таһарнагүй. Һайрам уһа тогтоохо хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Наг шэбхэ сабшаланда зөөгдэнэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Богонёор хэлэхэ болоо һаа, Алтайн совхозой луговодууд ба малшад эдэ үдэрнүүдтэ эршэтэй һайнаар хүдэлжэ, ороохо таряанай, ногооной болон тэжээлэй ургамалнуудай баян ургасын үндэһэ һуури табижа эхилэнхэй.

С. РИНЧИНОВА.
Хяагтын аймаг.

Апрелиин 19-дэ—коммунис субботник

УРМА ЗОРИГТОЙГООР

Яруунын аймагай ажалшад коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр бэлдэжэ эхилэнхэй. Субботнигые үнгэргэхэ талаар байгуулагдаһан аймагай штабта үдэр бүри шэнэ мэдээсэлнүүд орожол байна. Совхоз, колхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүд ажалай энэ һайндэртэ нэгэ хүндэ адляар бултадаа хабаадалсаха, ямар хүдэлмэри хэхэ, бүтээхэ тухайгаа мэдээсэнэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигые ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэргэхэ гэһэн уряа доро партийна организацинууд эмхидхэлэй-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байнхай.

«Коммунизм» колхоздо 200 гаран хүн субботнигто хабаадалсахань. «Улаан субботын» үдэр 2 мянган һургааг бэлдэхэ, нуга сабшалангаа сэбэрлэхэ, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэхэн хүдэлмэри хэхэ гэжэ колхознигууд шиидээ. Мүн Яруунын загаһанай заводой 88 хүдэлмэришэд апрелиин 19-дэ бүгэдөөрэн коммунис ёһоор хүдэлхэ тухайгаа аймагай штабта мэдээсэбэ. Тус заводой коллектив табан жэлэй жасада 300 гаран түхэриг оруулха юм. Тэрэшэлэн харгы замай 596-дахи участогай хүдэлмэришэд бүгэдэ арадай аша туһада өөһэдынгөө хубитые оруулжа, 330 түхэригэй ажал хэхэ гэжэ хараалаа. РЭС-эй коллектив эдэ үдэрнүүдтэ баһал ехэ бэлэдхэл хэнэ.

Нарһатын рыбкоопой, ой модоной ажахын, аймбыткомбинадай болон бусад предприяти, эмхи зургаануудай ажалшад «Улаан субботын» үдэр үүсхэл зоригоо бадаруулан хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй.

Манай корр.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ БОЛОН ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УХААЛАН ЗОХЕОГШО ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Ухаалан зохёолгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата ухаалан зохёогшо** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Бордонов Борис Гармаевичта — Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой мастер.

Каблуков Леонид Анподистовичта — Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой мастер.

Тарханов Александр Петровичто — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай ордento авиационно заводой мастер.

Тутаринов Егор Александровичта — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай мастер.

Шумилов Георгий Васильевичта — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай мастер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной апрелиин 4.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, ТРАНСПОРТ БОЛОН ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь, мүн коллектив соогоо хүмүүжүүлгын ажал эдэбхитэйгээр ябуулһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Афонина Галина Аркадьевнае — Баргажанай аймагай Баргажанай адагай загаһанай комбинадай консервын цехэй ахалагша мастер.

Бадуев Валерий Алексеевичые — Улаан-Үдын Ленинэй ордento локомотив-вагон заһабарилгын заводой мастер.

Барышников Валентин Ивановичые — Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой ахалагша мастер.

Булыгин Афанасий Григорьевичые — Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын заводой мастер.

Бусовикова Анна Андреевнае — Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордento «Электромашина» заводой участогай мастер.

Галсанов Даши Мункуевичые — Зүүн-Сибириин түмэр замай Галуута-Нуурай дистанциин харгын мастер.

Григ Анна Ивановнае — Яруунын аймагай Гүндын тоһоной заводой мастер.

Гусак Александр Ивановичые — Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой корпусно цехэй мастер.

Данзанов Владимир Тумуруновичые — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай авто-заһабарилгын мастерскойн мастер.

Ипполитова Мария Григорьевнае — Кабанскын аймагай Сэлэнгын хилээмэнэй зургаадахи заводой мастер.

Каланчин Вячеслав Егоровичые — Улаан-Үдын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой мастер.

Климкин Владимир Ильичые — Улаан-Үдын авиапредприятиин вертоледой командир.

Клищенко Валентина Степановнае — Улаан-Үдын Ленинэй ордento мяха-консервын комбинадай ахалагша мастер.

Ковалев Семен Устиновичые — Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой ахалагша мастер.

Коренская Надежда Васильевнае — Улаан-Үдын шэлэй заводой машинно-ванна цехэй мастер.

Корнаков Степан Никандровичые — Баргажанай аймагай Баргажанай леспромхозой мастер.

Любовников Валерий Георгиевичые — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай леспромхозой мастер.

Панов Константин Гавриловичые — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэлгын цехэй мастер.

Соболев Константин Трофимовичые — Буряадай транспортна управлениин Улаан-Үдын авто-һургуулиин ахалагша мастер.

Сокольников Виктор Николаевичые — Улаан-Үдын Ленинэй ордento локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахалагша мастер.

Степанова Надежда Базыровнае — Улаан-Үдын почтамтын хэлхеэ холбооной 24-дэхи таһагай начальник.

Тезикова Валентина Ивановнае — «Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Одон» ательегэй халаанай мастер.

Третьяк Николай Ивановичые — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай ордento авиационно заводой мастер.

Утенкова Мария Васильевнае — «Туяана» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалай мастер.

Хартиков Иосиф Иосифовичые — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай ордento авиационно заводой мастер.

Хороших Петр Анатольевичые — автомобильна харгынуудай линейнэ управлениин Хяагтын харгы заһабарилгын пунктын начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **И. ЧЕРНЯКОВ.**

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1975 оной апрелиин 4.

БАМ-ай ЗАХИЛ—БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллектив Илалтын 30 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха гэһэн уряатайгаар, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн ажаллана. Эдэ үдэрнүүдтэ судна бүтээгшэд БАМ-ай барилгын ашаа зөөхэ баржануудые барижа захаланхай. Тиимэ нэгэ даржын барилгые мартын 21-дэ эхилһэн юм. Энэ хүдэлмэридэ Николай Иванович Самаринай бригада табигданхай. Агуу барилгын захилые түргөөр, эрхим шанартайгаар дүүргэхын, болзорһоонь 10 хоног түрүүн, апрелиин 15-да дууһахын түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ.

1975 ондо Буряадай судна бүтээгшэд ехэ хүсэтэй суднануудые, 1300 тонно ашаа дааха хэдэн баржа, 800 мориной хүсэтэй теплоход бүтээжэ, ашаглалгада үгэхөөр хараална.

П. СКРИПКИН.

ВЕНГЕР АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Фашис булимтарагшадһаа Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Венгриин ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан эндэ болоо.

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, Венгриин партийна ба гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад, Совет партийно-правительственна делегациин толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, бусад аха дүү социалис оронуудай делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд суглаанай президиумдэ һууба.

ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй Президиумэй Түрүүлэгшэ П. Лошонци заседани дээрэ элидхэл хээ. Тиихэдээ социалис байгуулалтын хэрэгтэ венгер арадай туйлаһан ехэ амжалтанууд тухай хэлэбэ.

Баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов энэ гайхамшаг ойтойнь дашарамдуулан, Венгриин коммунистнуудта, аха дүү бүхы венгер арадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй халуун амаршалга, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалангые дамжуулаа.

Тиигэһэнэй һүүлээр И. В. Капитонов суглаарагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдан, ВСРП-гэй Центральна Комитедтэ, ВНР-эй Президиумдэ, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалга соносхобо.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ— КОМИССИИН БҮРИДЭЛДЭ

Шигина, Хандагатайн леспромхозой Хара-Хүтэлэй модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадай зүгһөө мастер **Сергей Георгиевич Бушмалев,** XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин колхознигуудай зүгһөө һаалишан **Евдокия Лазаревна Вставская** болон бусад тус окружной комиссиин гэшүүндэ кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Аймаг соо байгуулагдаһан бусадшье округуудта һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, окружной комиссинуудай бүридэлдэ орохо түрүү ажалшад нэрлэгдэнэ.

* *

ХОРИ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Үдын 149-дэхи һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүндэ кандидадууд һунгалтын урда болоһон ажалшадай суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэбэ.

Дээдэ - Тайлсын совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай зүгһөө энэ совхозой механизатор, Октябриин Революциин ордento **Георгий Алексеевич Краснопеев,** Хориин совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай зүгһөө энэ ажахын ахалагша хонишон **Карп Манхаевич Танганов,** Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө тус предприятиин бага комплексно бригадые даагша, Социалис Ажалай Герой **Николай Филиппович Семёнов,** Үдын совхозой комсомолой организациин үмэнэһөө залуу һаалишан **Гармажап Базаровна Жимбеева,** энэ ажахын партийна организациин үмэнэһөө парткомой секретарь **Баянда Батуевич Цырендоржиев,** Үдын дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө залуу багша **Татьяна Филипповна Хандархаева** гэгшэд тус окружной комиссиин гэшүүндэ кандидадуудаар нэрлэгдэбэ.

Аймаг дотор байгуулагдаһан бусад һунгуулиин округуудта иимэ суглаанууд боложо дүүрээ.

ЗАХААМИН. Эндэхи предприятинуудта, совхозуудта, эмхи зургаануудта Соведүүдэй һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо байна. Аймагай Хамниин совхозой хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ба алба хаагшадай хамтын суглаан боложо, РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Сэлэнгын 806-дахи округой комиссиин бүридэлдэ түлөөлэгшэдые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдөө. Совхозой директор **Юрий Семенович Хамаевые** энэ комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад баталан абаа.

* *

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай энергоцехэй коммунистнуудай суглаан зарлагдажа, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Баян-Голой 87-дохи округой комиссиин бүридэлдэ КПСС-эй гэшүүн **Леонид Андреевич Яшин** дэбжүүлэгдэбэ. Тиихэдэ Закаменск хотын 3-дахи һургуулиин багшанарай, техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив **Валентина Павловна Никитковае** Закаменскын түбэй 82-дохи округой комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлһэн байна.

УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ХҮСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые бэелүүлжэ, орооһо таряа, хартаабха, овощ болон бусад ургамалнуудай баян ургаса туйлаха гэээшэ манай республика дотор урдынхидаал адли шухала байһан зандаа. Илангаяа байгша ондо энэ талаар эрид хэмжээнүүд абтаха ушартай. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада гүрэндэ 171 мянган тонно орооһо таряа, 4,8 мянган тонно хартаабха, 22,6 мянган тонно овощ түсэбһөө дутуу худалдагдаһан байна бшуу.

Тиимэһээ орооһо тарла һайнаар, ехээр ургуулжа абаха гэээшэ эгээн шухалада тоологдоно. Табан жэлэй түсэб бэелүүлхын тула байгша ондо адагынь 747 мянган тонно орооһо таряа абаха хэрэгтэй. Энэмнай үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ дунда зэргээр жэлдээ абтаһанһаа 1,6 дахин шахуу ехэ болоно.

Энэ жэлдэ орооһо таряа абалгые иимэ ехээр дээшэлүүлхын тула колхоз, совхоз бүхэн бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ уялгатай. Бодото байдал дээрэһээ харахада, республикадамнай орооһо таряанай эды шэнээн ургаса абаха арга бии.

Нэн түрүүн орооһото ургамалнуудай тарилгые үргэдхэжэ, мүнөө жэлдэ 630—650 мянган гектарта хүргэхэ шухала. Тиимэһээ байгша ондо адагынь 25—30 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ, тарилгын хубаарилгые һайжаруулха болонобди. Зүгөөр урда жэлнүүдтэ адли орооһо таряа абахаар тарилгдаашые үбһэшэлхэ, силос болгон дараха ябадалтай тэмсэхэ, тэрээндэ эсэс табиха саг ерээ. Колхоз, совхоз бүхэн нютаггаа баян ургаса үгэдэг орооһото ургамалнуудые шэлэн тарижа, таряалангай хубаарилгые эрид һайжаруулха хэмжээ абаха байна.

Хоёрдохёор, таряалангай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Энэ талаар арга боломжонууднай айхабтар ехэ. Илангаяа ургаса бага абадаг ажахынуудта, бригадануудта түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, агротехническэ эрилтэнүүдые наринаар баримталха, хүдэлмэриин шанарые эрид һайжаруулха эрилтэ табигдана.

Жэлһээ жэлдэ газараа зүбөөр элдүүрилжэ, һайн шанартай сортовой үрэһэ хэрэглэжэ, ургасын хойно'оо оролдосотойгоор харууһалжа, орооһо таряанай, бусад ургамалнуудай үндэр ургаса туйладаг бригаданууд, звенонууд, ажахынууд республика доторнай олон. Нёдондо хэды ган гасуур болоошье һаа, Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз гектар бүриһөө 16,7 центнер, Кабанскын аймагай Байгалай совхоз,— 14,7 центнер, Хяагтын аймагай «Родина» колхоз, Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец», Түнхэнэй аймагай Туранай, Кабанскын аймагай Кабанскын совхозууд дунда зэргээр гектарай 14,0—12,9 центнер тарча хуряажа абаһан байна бшуу. Тиихэдэ түрүү тракторна бриганууд, звенонууд бүри ехэ ургаса туйлаһан байха юм.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл газар таряалангаа болбосон түхэлтэйгөөр эрхилһэнэй ашаар сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй үедэшье баян ургаса абадаг байна. Жэшээнь, Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэжэ, һайн үрэһэ хэрэглэжэ, жэл бүри үндэр ургаса абана. Зүгөөр зэргэлээд ажалладаг, Хүдэриин, Алтайн совхозууд хоёр дахин шахуу бага ургаса хуряана бшуу. Нёдондо Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гектар бүриһөө 16,7 центнер таряа хуряахада, Хүдэриин совхоз гектарай миил 6,1 центнер, Алтайн совхоз — 11,9 центнер орооһо суглуулһан байха юм. Урда жэлнүүдтэшье мүн иимэрхүү илгаатай ургаса абтаһан байгаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ урдынхиһаа ехэ хэрэглэгдэдэг боложо, газарай хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Мүн бургаг ногоо усадхахаар гербицид хоро хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ ургаса дээшэлүүлгэдэ горитой нүлөөлнэ бшуу. Байгша ондо 11,5 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ нёдондонойхиһоо ехэ хэрэглэгдэхээр хараалагдана. Энээнэй ашаар хартаабха, овощ, тэжээлэй корнеплодуудай тарилгые бүхыдэнь, кукурузын 70 процентые, орооһо таряанай гурбанай нэгэ хубиие, олон жэлэй ногооной болон сабшалангай 20 процентые үтэгжүүлхэ аргатай байхабди. Зүгөөр эдэ үтэгжүүлгэнүүдээ зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Кабанскын аймагай Байгалай совхоздо, Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, бусад түрүү ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй ехэнхинь үрэһэ хүрэнгэтэй суг сеялкэнүүдээр оруулагдадаг боложо байнхай.

Теэд минеральна үтэгжүүлгэнүүд хаа хаанагүй һайнаар хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Олохон ажахынуудта эдэ үнэтэ үтэгжүүлгэнүүдые хадагалха склад бэлдэгдээгүй байжа, шанарынь алдагдана. Мүн тэрэниие саг соонь зөөжэ абадаггүй ажахынууд Загарайн, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Прибайкалиин аймагуудта ушарна.

Гурбадахяар, таряалангаа зүбөөр хубаарилха, ажахыдаа таараха севооборот баримталха гэээшэ ургаса дээшэлүүлгэдэ ехэ удха шанартай. Жэшээнь, бодото байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, мүн эрдэмтэдэй шэнжэлхэдэ, урда жэлдэнь шэниисэ тариһан газарта дахин тэрэниие тарихада, ургасань нилээд доогуур байдаг. Харин шэниисын удаа малай тэжээлдэ шухала хэрэгтэй обёос, ешмээн тарихада ургасань дээгүүр байдаг ха юм. Тиимэһээ обёосой, ешмээнэй, горохой тарилга үргэдхэхэ шухала.

Дүрбэдэхеэр, һайн шанартай үрэһэ хэрэглэхэдэ ургаса эрид дээшэлдэг байна. Хэды тиимэ байбашье, үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ хэрэг республикын олохон ажахынуудта тоогдоногүй. Эгээл энэ ушар шалтагаанһаа боложо, мүнөө жэлдэшье үрэһэ хүрэнгын табанай нэгэ хубинь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Илангаяа Захааминай, Яруунын, Кабанскын аймагуудта энэ талаар бирагүй байдал үзэгдэнэ. Эдэ бүгэдые тэсэхээр бэшэ. Тарилгын эхилтэр ажахы бүхэн үрэһэ хүрэнгээ 1-дэхи, 2-дохи классай шанарта хүргэхэ бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Шиигтэй үрэһые склад сооһоо гаргажа, нара, һалхинда хатааха, саг соонь хордохо болоно. Эндэ илангаяа агрономууд өөһэдынгөө үүргые, эмхидхэхы шадабаряа харуулха болоно.

Саашадаа иимэ байдалда орохогүйн тула колхоз, совхоз бүхэндэ үрэһэ ургуулха тусхай бригада, звенонуудые эмхидхэхэ, тэдэндэ үйлэдбэриин даабари хүргэжэ, ажахын тоосоондо оруулха шухала.

Энэ жэлдэ хартаабха, овощ һайнаар ургуулхын тула тэрэниие уһалагдадаг газарта тариха, минеральна үтэгжүүлгэ болон наг шэбхэ хүсэд нормоор оруулха байна. Тиихэдэ эдэ ургамалнуудые тариха, ургуулха тусхай звенонуудые эмхидхэхэ, дүршэл шадабаритай, урагшаа һанаатай хүнүүдые тэндэ табиха шухала. Мүнөө үедэ хартаабхын үрэһэн дуталдана. Тиимэһээ тэрэниие хаа хаанагүй худалдан абажа, тарилга хэхэ түсэбөө дүүргэхэ, баян ургаса абаха бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ байна.

Газарай хүрьһэ һалхинһаа, уһанһаа хамгаалха агротехникэ хэрэглэхэ хэмжээнүүд республика дотор тон хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ, жэл бүри энэ талаар хараалагдаһан түсэб дүүргэгдэнэгүй. Гэмтэдэг хүрьһэтэй бүхы газарай миил 4 процентнь шаблаагүй плугаар хахалагдана, 5 процентнь ничмэ тусхай сеялкээр таригдана, 7,7 процентнь һужаатуулагдан ургуулагдана. Саашадаа иимэ байдалые тэсэхээр бэшэ.

Мал ажалтай манай республикада тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, тэжээлэй ургамалнуудые һайнаар ургуулха хэрэгтэ гол анхарал табигдаха зэргэтэй. Энэ жэлдэ ургаса багатай сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэри 23 мянган гектарта хэгдэхэ. Мүнөө олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ, уһалагдадаг һайжаруулагдамал бэлшээри 6600 гектарта түхеэрэгдэжэ, жэлэй һүүлдэ тэрэнэй хэмжээн 14,4 мянган гектарта хүргэгдэхэ юм.

Силосэй гол ургамал болохо кукуруза тариха, тэрэниие һайнаар ургуулха арга, дүй дүршэл республика дотор бии. Имагтал энээндэ анхараха, шадабаритай бэрхэ хүнүүдые тэндэ табиха, тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон наг шэбхээр хангаха байна. Мүн кукуруза, наран сэсэг, горох обёосой холисо гэхэ мэтые суг тарижа ургуулхада һайн байһаниинь элиһэлэгдэнхэй. Энэ талаар Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд яһала амжалтатай. Эдэнэрэй дүршэлые халан абажа, энэ жэлдэ силосэй ургамалнуудые һайнаар ургуулха зорилго табигдана.

Ургаса ехэтэй куузику манай республикын бүхы аймагуудта ургуулагдахаар. Олохон түрүү звенонууд гектарай 600—800 центнер хүрэтэр ургаса абана. Тиигэбэшье юрэнхы дээрэ энэ үнэтэ ургамалай гараса бага байһаар. Байгша ондо ажахы бүхэн куузику тариха, тэрэнэй ургаса дээшэлүүлхэ талаар бүхы юумэ хэхэ ушартай. Куузикугай һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ республика дотороо ургуулдаг, бэлэдхэдэг болообди.

Малай тэжээлдэ үбһэн ехэ һуури эзэлдэг. Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой. Тиигэжэ гектарай 20—30 центнер үбһэ хуряажа абадаг луговодуудай звенонууд олошоронхой. Нёдондо Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговод К. Г. Ястребовай звено 175 гектар дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ, газараа уһалжа, гектарай дунда зэргээр 43 центнер һайхан үбһэ хуряажа абаһан жэшээтэй. Эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ, энэ жэлдэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ болонобди.

Республикамнай уһалагдадаг таряалан, сабшалангаар баян. Бүхыдөө 171,9 мянган гектар, тэрэ тоодо 43,9 мянган гектар таряалан уһалагдаха аргатай болонхой. Теэд уһалагдадаг сабшалан нилээд һайнаар ашаглагдадаг боложо байбашье, таряалан уһалха хэрэг ехэхэн гээгдэлдэ байна. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ таряалан ундалуулха хэрэгтэ бүхы хүсөө табиха болонобди. Хэрбээ уһалагдадаг таряалангаа зүбөөр хубаарилжа, ургаса ехэтэй ургамалнуудые тэндэ тарижа, газараа саг соонь үтэгжүүлжэ, һайнаар уһалаа һаа, баян ургаса абтаха. Имагтал тэдэ газарые эзэтэй болгохо, тусхай звенонуудта даалгаха байна.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. Энээхэн үедэ трактор, машинануудаа заһабарилжа дүүргэхэ, наринаар шалгаха, ажахы бүхэндэ таряалан, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые тодорхойлжо, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо гэээшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, агрономуудай дайшалхы хэрэг мүн. 1975 он баян ургасын жэл болог лэ.

Б. НИКОЛАЕВ,
республикын министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

ТАДЖИГАЙ ССР. Вахш мүрэн дээрэхи Нурегэй ГЭС-ые Таджигай алюминиин заводтой 500 вольт хүсэтэй лини холбохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛЭП-500 лини хабсаргалга.

АПРЕЛИИН 6—ГЕОЛОГУУДАЙ ҮДЭР

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ АРГАТАЙБДИ

Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай геологоуправлениин коллектив геолого-шэнжэлэлгын ехэхэн хүдэлмэри хэһэн, хэжэшье байна. Үнгэтэ металлнуудай, нүүрһэнэй, барилгын материалнуудай баян хэбтээшэнүүд олдоһон, Буряад ороной газар дайда дээрэ геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэри бүришье үргэн дэлисэтэйгээр хэдэг болонхойбди. Газарай гүн соо байһан ашагта малтамалнуудые бэдэржэ олохо гэээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Геологуудта бэлиг шадабари, дүй дүршэл хэрэгтэйл болодог шуу.

Геологуудай ашагта малтамал бэдэржэ олохо хэрэгтэнь геофизигууд ехэхэн лэ туһа хүргэдэг байна. Орёо нарин оньһон приборнуудай аргаар геофизигууд шэнжэлэлгэ хэжэ, хаана, ямар хэбтээшын али зэргын бии байһые зүбөөр элирүүлжэ шадана. Геофизигууд геологуудтай хамта хээрэ гаража, бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэлсэдэг юм. Геофизигууд самолёдһоо фото-буулгабари хэдэг, оньһон түхеэрэлгэнүүдэй ашаар газар үрэмдэдэг, электроприборнуудаар шэнжэлэлгэ хэдэг болонхой.

Геофизигууд, геологууд дундаа эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, ашагта малтамалнуудай баян хэбтээшэнүүдые олохо хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Буряад ороной газар дайда ашагта малтамалнуудаар ехэ баян. Тэдэниие олоxо, промышленностиин хэрэглэмжые хангаха гэһэн зорилго бидэнэй, геофизигуудай, геологуудай урда табигдана. Бидэнэр энэ харюусалгатай даабаряа дүүргэхын тула оролдожол хүдэлхэ болоно ха юмбибди.

Иигээд зунай үеын ажал эхилхэнь. Геологуудай, геофизигуудай отрядууд холын хүдөө нютагуудаар бэдэрэлгэ хэхээр мүнөө бэлдэжэ байна. Орёо нарин оньһон приборнуудаа дахин-дахин шалгажа, тэдэнэйнгээ дутуу дундануудые усадханабди. Мүнөө эгээл тухашаруу саг орожо ерэнхэй. Бидэнэр геологууд, геофизигууд үнгэрһэн жэлэйнгээ ажалай дүн бэшэнэ байнабди. Тэрэнээ һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаахын тула бултадаа оролдонобди. Май һарын тэнь багаар булта геологууд, геофизигууд бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхээр хүдөө гараханьюм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай управлениин геологууд Хойто-Байгалай, Баунтын, Яруунын аймагуудта ашагта малтамалнуудай хэбтээшэнүүдые олоод, мүнөө тэрэнээ һайса шэнжэлэн үзэжэ байна. Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлэлгын партиин коллектив аша үрэ ехэтэйгээр бэдэрэлгын хүдэлмэри хэнэ. Эдэнэр Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин гараха газарта дүтэхэнэ ашагта малтамал олоһон юм. Мүнөө тэндэ геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ байһаар. Үдэ-Витимэй геолого-шэнжэлэлгын партиин коллектив Баунтын, Яруунын аймагуудай газар дээрэ үниһөө хойшо бэдэрэлгэ хэнэ. Энэ партиин геологууд Хойто-Муяын хадануудай хүрьһэ һайса шэнжэлжэ үзөө. 15 километр утатай тоннель татаха, эдэнэй хэһэн шэнжэлэлгэ ехэхэн удха шанартай байха юм.

Манай геологууд, геофизигууд үнгэрһэн жэлдэ ехэ урагшатайгаар хүдэлжэ гараа. Үрмын, Бүтүү-Голой участогуудта ашагта малтамалнууд олдонхой. Мүнөө жэлдэ эдэ участогуудта геологууд шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ. Багдаринай, Сэлэнгын, Үдэ-Витимэй геолого-шэнжэлэлгын экспедицинүүдэй коллективүүд үнгэрһэн жэл соо һайн үрэ дүн туйлажа, түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Геологуудай, геофизигуудай түгэсхэхы жэлдэ хэхэ ажалынь тон ехэ. Бидэнэр Зүүн-Саяанай хадануудта, Хойто-Байгалай, Баунтын аймагуудта бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхэ даабаритайбди. Багдаринай геолого-шэнжэлэлгын экспедициин коллектив ашагта малтамалай хоёр участок ашаглалгада тушааха юм. Түгнын талада олдоһон шулуу нүүрһэнэй шэнжэлэлгэ

КОММУНИС АЖАЛАЙ КОЛЛЕКТИВТЭ

— Манай геологууд гансал шулуу нүүрһэ, үнгэтэ металл бэдэрдэг бэшэ. Бидэнэр барилгада хэрэгтэй материал бэдэрнэбди. Олохон геологууднай Баргажанай, Яруунын, Түнхэнэй, Загарайн аймагуудта бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэнэ, — гэжэ Сэлэнгын геолого-шэнжэлэлгын экспедициин главна инженер Н. Ф. Кожемяченко хөөрөө бэлэй.

Бэлиг шадабаритай, баян дүршэлтэй мэргэжэлтэд энэ экспедициин коллективэй дунда олон байба. Эдэнэр байгаалиин хүнгэн бэшэ эрхэ байдалда геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэжэ, шэнэ шэнэ баялигуудые элирхэйлнэ. Үнгэрһэн 1974 ондо илангаяа һайн үрэ дүн туйлаа. Экспедициин коллектив бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхэ даабаряа сүм дүүргэһэн байна. Эдэнэр Буряадай геологоуправлениин коллектив соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, гурбан кварталай туршада дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябаа. Коллективтэнь коммунис ажалай

үндэр нэрэ соло олгогдоо. Үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаһан байха юм.

— Бидэнэр түгэсхэхы жэлэй түрүүшын квартал соо муу бэшээр хүдэлжэ гараабди. Хараалагдаһан түсэб 5 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Газар үрэмдэдэг юһэн бригадын коллективүүд апрелиин 1 дэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүүргээ. Бэрхэ жолоошод П. Ф. Пузырев, М. Т. Кузнецов гэгшэд мүнөө 1976 оной түсэбөөр хүдэлнэ, — гэжэ Н. Ф. Кожемяченко үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Сэлэнгын геолого-шэнжэлэлгын партиин зарим геологууд мүнөө хээрэ гаража эхилбэ. Олонхи геологууд үнгэрһэн жэлэй зун хэһэн ажалайнгаа шэнжэлэлгэ хэжэ байна. Эндэ геолого-шэнжэлэлгын Боргойн партиин начальник Николай Лаврентьевич Мельничугтай танилсабабди. Тэрэнэй даадаг партиин коллектив Зэдын аймагай Борьёогой талада һүүлэй гурбан жэл соо шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэһэн байха юм.

Уужам үргэн Борьёогой тала уһаар дуталдадаг. Тиимэһээ үбһэ ногооной, таряанай ургаса һанаһанда хүрэмөөр гарадаггүй гээшэ. Газарай гүнһөө уһа абажа, эндэхи, таряалан, сабшалангай полинуудые уһалха гэһэн бодол хүдөөгэй ажалшадта амар заяа үзүүлдэггүй һэн. Тэдэнэй гуйлтаар геологууд аяар гурбан жэл соо эндэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэһэн байна. Хэдэн мянган метр газар үрэмдэгдөө гээшэб!

Геологууд ганса уһа бэдэрһэн бэшэ ааб даа. Эндэхи газар доро 40—50 метрэй гүнзэгыдэ ехэ уһан бии. Теэд энэ уһые хэрэглэхэдэ, байгаалида ямар нүлөө үзүүлхэб? Эдэ бүгэдые сүм тодорхойлхо хэрэгтэй.

— Минии хүтэлбэрилдэг партиин коллектив Хоринн, Яруунын аймагуудта геолого-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэһэн, олохон ажахынуудые уһаар хангаһан байха. Бидэнэр Борьёогой талада шэнжэлэлгэ хэжэ дүүргэбэбди. Эндэ газар уһалха мелиоративна түхеэрэлгэнүүд баригдаха юм. Ойрын жэлнүүдтэ Борьёогой тала уһалагдадаг болохо,—гэжэ Николай Лаврентьевич Мельничук хөөрэнэ!

Багахан таһаг соонь геологууд хүдэлжэ байна. Нимгэхэн саарһануудые урдаа табяад, элдэб схемэ зурагуудые хэжэ байнад. Эдэнэр толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүйнүүд. Ханадань элдэб зүйлэй картанууд үлгөөтэй. Эдэнэр үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажалайнгаа шэнжэлэлгэ дүүргэжэ, май һара соо Буряадай геологоуправлениидэ тушааха ёһотой. Багахан саг үлөө. Тиимэһээл үдэр, һүниие илгангүй хүдэлхэ ушартай болоно бшуу.

Барилгын материалнуудые бэдэрдэг партиин начальник Аркадий Григорьевич Порфирьевтай эндэ танилсабабди. Тэрэ саашанхи хараа зорилгонууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Эдэнэр республикын бүхы аймагуудта бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг байба. Баргажанай аймагай Шитхаан тосхондо хирпиисэ хэхэ улаан шабарай баян хэбтээшэ олоо. Ойрын жэлнүүдтэ эндэ хирпиисын томо завод баригдажа болохо. Тиихэдэ Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудта шулуугаар ехэ барилга хэгдэдэг болохо. Түнхэнэй аймагта геологуудай хоёр отряд хүдэлнэ. Эдэнэр автомобильна харгын барилгада хэрэгтэй материал бэдэржэ байнхай.

Коммунис ажалай нэрэ солодо хүртэһэн Сэлэнгын геолого-шэнжэлэлгын экспедициин коллектив иимэ эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ байна. Эдэнэр байгаалиин баялиг бэдэрэн оложо, республикынгаа промышленностиин, хүдөө ажахын хэрэглэмжые хүсэдөөр хангана. Геологуудай заншалта һайндэрые ажалай бэлэгүүдтэйгээд угтажа байһандаа үнэн баяртайнууд.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: гидрогеолог Г. А. Гордеева; геофизик В. А. Хлескина; газар үрэмдэгшэ В. А. Ипатьев.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ГАЗАРАЙ НӨӨС[Э] БАЯЛИГУУДЫ[Е] БЭДЭРЭГШЭД

Геологуудай һайндэр апрель һар[ын] ... тын үдэр манай орон дотор тэм[дэглэгдэдэг] юм. Геологууд хабарай эхеэр хээр[э] ... сэ баялигуудые бэдэрхэ хүдэлмэр[и] ... геолого-буулгабариин, геофизическа ... сад партинууд үргэн дэлюун мана[й] ... гүн дундахи нөөсэ баялигуудые бэ[дэржэ] ... зоной аша туһада табидаг байна.

Геологуудай үдэрэй урда тээхэн ... дент СССР-эй геологиин министр А. ... уулзажа, түсэбтэ юһэдэхи табан ... хүдэлмэри тухай, 1975 ондо бэел[үүлэгдэхэ] ... даа хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар х[андаһан байна].

Оронойимнай геологууд түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй турша соо рудатай, нефтьтэй, газтай ехэ ехэ районууд элирүүлэгдэн нээгдээ. Энээнэй ашаар минеральна түүхэй эд ехээр олзоборилогдон абтадаг болоо. Эдэнэй нээгдэһэн газарнуудта промышленна шэнэ түбүүд урган бодоно. Баруун-Сибириин, Тимано-Печорско нефтиин, газай нөөсэ баялигууд тухай онсолон хэлэхэ шухала. Яхадта газай баялигуудые элирүүлэн нээлгэеэ улам үргэдхэжэ байнабди.

Түбэй Казахстанда—цинк ба хара туулган. Чукоткодо — сагаан туулган ба мүнгэнэй уһан, Коми АССР-тэ — боксидууд. Урда Казахстанда — вольфрам, Яхадта сурьмагай ашагта малтамалтай хэбтэшэ олдоһон байха юм. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилэн абаха түүхэй эд нилээд үргэдхэгдөө. Геологууд калиин дабһанай, фосфоридуудай, апатидуудай, серын шэнэ хэбтэшэнүүдые нээһэн байна. Үнэгүй, нээмэл аргаар ашаглахада таарамжатай шулуу нүүрһэнэй, түмэрэй рудагай баялигууд мүн лэ нээгдээд, ашаглагдажа эхилээ.

Һалбариин ажалшад байгаалиин газ, вольфрам, сурьма болон бусад ашагта малтамалнуудай нөөсэ баялигуудые элирүүлэн нээжэ, үйлэдбэрилэн ашаглаха талаар табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Геологуудай, геофизигуудай, үрэмдэгшэдэй, горнягуудай, механизаторнуудай ба бусад мэргэжэлтэдэй шэн габьяата ажалай ашаар иимэ үндэр үрэ дүн туйлагдаһан байна.

Главтюменьгеологиин, Яхадай, Урда Казахстанай территориальна геологическа управленинүүдэй, Хоёрдохи гидрогеологическа управлениин, «Артемгеология», «Харьковнефтьгазразведка» гэжэ трестнүүдэй, Норильска комплексно геологическа, Жайремскэ геолого-бэдэрэлгын, Урда Киргизэй геологическа, Кировскэ экспедицинүүдэй коллективүүд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулаа. 1974 ондо хэһэн хүдэлмэ-

ЯРУУНЫН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ГҮРЭН ТҮРЫН ШАГНАЛНУУД

Юһэдэхи табан жэлэй хараа түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлэй тодорхойлхы шата болохо 1974 ондо Яруунын ажалшад түрүү зэргэдэ ябалсажа гараһан байха юм. Нёдондо жэлэй 1—2-дохи кварталнуудта тус аймаг республика дотороо эрхимлээ, 3-дахи кварталда хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. Мүн бүхы жэлэй дүнгүүдээршье республикын аймагуудай мүрысөөндэ гурбадахи һуурида гаранхай. Тиин мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ аймаг холо үлүүлэн дүүргэжэ. саада жэлэйхитэй сасуулхада мяха үйлэдбэрилгые 8 процентээр, һү — 10, ноһо — 17 процентээр дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой зүгһөө 700 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Гадна аймагай совхозуудай олохон коллективүүд Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ шалгараа. Жэшээнь, газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн «Комсомольский» совхоздо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг 1500 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

1974 ондо хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө ехэ амжалтануудые туйлаһан түрүү хүнүүдэй ажалай габьяа гүрэн түрын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдээ. Һаяхан Нарһатын соёлой ордон соо Яруунын түрүүшүүлдэ СССР-эй орден, медальнууд баярай ордон байдалда барюулагдаба. Энэ баяр ёһололдо колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэд, аймагай Соведэй депутадууд, нниитын эдэбхитэд олоороо сугларaa.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. В. Бутуханов эгээл түрүүлэн «Дружба» колхозой түрүү хонишон Б-Д. Э. Ринчиновэй энгэртэ Ленинэй орден зүүбэ. Удаань партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Б-М. Ц. Жамсуевта, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Ждановта, Тулдунай совхозой һаалишан А. М. Гомбоевада Ажалай Улаан Тугай орденууд барюулагдаа. Тэрэшэлэн социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл — Яруунын совхозой һаалишан, аймагай чемпион Х. Г. Эрдынеева, Иисэнгын совхозой хонишон П. Б. Дашиева, Нарһатын совхозой һаалишан Ц-Д. Ж. Гурожапова, «Комсомольский» совхозой мал адуулагша Б. Ж. Цыден-Ешеев, «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь Ц. Д. Галсанов гэгшэд «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудта хүртөө. Үндэр хайра шагналда хүртэһэн 20 хүнэй дунда Ажалай алдар солын 3-дахи шатын орденой кавалернууд — «Победа» колхозой тракторист Ц. Л. Цыденов, «Юбилейный» совхозой үхэршэн Н. А. Будник, Витимэй совхозой адуушан Н. И. Логинов, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаль абаһан «Улаан туяа», Иисэнгын совхозуудай үхэршэд А. В. Баяндуев, Ц. Э. Ширапова болон бусад түрүүшүүл бии.

Эхэ оронойнгоо үндэр шагналда хүртэгшэд ажалыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө парти, правительстваа баясхалан хүргэжэ. Яруунын ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэшье мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсаха гээд найдуулба.

Д. ДУГАРОВ.
манай корр.

АНАТОЛИЙ КАРПОВ—ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОН

Шатараар арбан хоёр дугаар дэлхэйн чемпион Анатолий Евгеньевич Карпов 7-тойдоо шатар наадажа һураһан юм. Тиин тэрэ айхабтар ехэ бэлиг шадабаритай байһанаа дары түргөөр харуулаа һэн. 1966 ондо СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ, 1969 ондо эдиршүүлэй дунда дэлхэйн чемпион боложо, уласхоорондын мастерай нэрэ зэргэ олоо һэн. Жэл үнгэрхэдэ, тэрэ уласхоорондын гроссмейстер болоhон байна.

А. Карпов 1951 оной майн 23-да Челябинска областиин Златоуст хотодо түрэһэн юм. Тэрэ — Ленинградай гүрэнэй университедэй экономическа факультедэй дүрбэдэхи курсын студент, Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммуни Союзай Центральна Комитедэй гэшүүн.

Карпов Москвада (1971 он), Гастингстда (1971 — 1972 онууд), Сан-Антониодо (1972 он), Мадридта (1973 он) үнгэргэгдэһэн уласхоорондын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ илажа гараһан байна. Эдэ мүрысөөнүүдтэ тэрэ дэлхэйн бэрхэ бэрхэ гроссмейстернүүд, тодорхойлон хэлэхэдэ, Ульф Андерссон (Швеци), Роберт Бирн (США), Светозар Глигорич (Югослави), Властимил Горт (ЧССР), Бент Ларсен (Дани), Энрике Мекинг (Бразили), Лайош Портиш (Венгри), Вольфганг Ульман (ГДР) болон оронойнгоо бэрхэ шатаршад — дэлхэйн экс-чемпионууд Тигран Петросян, Василий Смыслов, Борис Спасский, Михаил Таль гэгшэдые ахижа гараһан байгаа.

Дэлхэйн шэнэ чемпион 1972 ондо Югославида, 1974 ондо Францида үнгэргэгдэһэн шатарай бүхэдэлхэйн олимпиадануудта, 1973 ондо үнгэргэгдэһэн Европын чемпионадта илаһан СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо наадаа һэн. 1974 ондо Ницце хотодо үнгэргэгдэһэн XI олимпиадада СССР-эй командые толгойлон, нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадахадаа, иимэ мүрысөөнэй түүхэдэ эгээл эрхим дүн харуулһан байна — 14-һөө 12 очко абаһан байна.

Дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй түгэсхэлэй нааданда хабаадахын тула 1973 ондо зоно хоорондын нааданда хабаадахадаа, тэрэ нэгэдэхи-хоёрдохи һуури хубаалдаа һэн. Удаань 1974 ондо гроссмейстер Лев Полугаевскиие, дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасские, СССР-эй дүрбэ дахин чемпион Виктор Корчнойе удаа дараалан илаһан юм. Эдэ мүрысөөнүүдтэ Карпов 60 парти наадахадаа, 17-донь илаһан, гурбадань шүүгдэһэн, бэшэндэнь тэнсэһэн байгаа. Тиигэжэ тэрэ 1975 оной июнийн 1-дэ эхилхээр хараалагдаһан мүрысөөндэ дэлхэйн чемпион американ гроссмейстер Роберт Фишертэй уулзажа, наадаха эрхэтэй болоһон юм.

Фишерэй эрилтэ хүсэлэнгүүдээр ФИДЕ шатарай түүхэдэ түрүүлэн иимэ мүрысөөнэй дүримые хоёр дахин хубилгаһан байна. Илажа гарахын тула хэн нэгэниинь 6 парти шүүхэ ёһотой гэжэ урда тээнь тодорхойлогдоһон байгаа һаа, энээниинь хубилгаад, 10 парти шүүһэниинь илаха гэһэн шиидхэбэри 1974 ондо абтаһан байгаа. 30-һаа 36 хүрэтэр парти наадахаар хараалагдаба. Иимэ дүримөөр наадахые арсан, шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргээ хамгаалхын тула наадахагүйб гэжэ Фишер мэдүүлээ. ФИДЕ-гэй ээлжээтэ бэшэ конгресс байгша оной март һарада зарлагдажа, Фишерэй үшөө нэгэ эрилтэ хангаа һэн. Наадагдаха партинуудай тоо хизаарлагдахаяа болиһон байгаа.

Эдэ дүримүүдэй үндэһөөр Манила хотодо наадахаар бэлэн байһан тухайдаа А. Карпов мэдүүлхэдээ, шатарай хюлгын саана Фишертэй уулзаха ехэ хүсэлэнтэй байһанаа тэрэ элирхэйлээ бшуу.

Гэбэшье американ гроссмейстер ФИДЕ-гэй дүримүүдые, шиидхэбэриие тоонгүй, наадаха хүсэлэнтэй байһан зүбшөөлөө тогтоогдоһон болзор соо үгөөгүй. Тиигэжэ тэрэ спортын үнэн зүб тэмсэлдэ нэрэ зэргээ хамгаалхаяа арсаһан болоно. 1972 оной сентябрьһаа хойшо Фишер мүрысөөнүүдтэ хабаадаагүй гэхэ гү, али нэгэшье парти наадаагүй юм. Энэ ушарһаа мүрысөөндэ хабаадахаар бэлэн бэшэ байшоо гэһэн тобшолол хэмээр. Тиигэжэ һонирхолтой мүрысөөе хүлеэжэ байһан дэлхэйн олон миллион хүнүүдэй дура хүсэлэнгые тэрэ таһалдуулһан байха юм. Энэнь дэлхэйн чемпиондо яашье таарахагүй ябадал мүн.

А. Карпов шатараар дэлхэйн шэнэ чемпион болохо ёһоороол болобо. 1973 — 1974 онуудта элитэ ехэ амжалта илалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө тэрэ дэлхэйн эрхим бэрхэ шатаршанай нэрэ зэргэдэ хоёр удаа хүртэжэ, «Алтан Оскар» гэжэ шагналаар шагнагдаһан байгаа.

Манай ороной шатарта дуратай олон миллион зон Анатолий Карповые халуунаар амаршалан, шэнэ ехэ амжалта туйлахыень дэлхэйн чемпиондо хүсэнэ.

(ТАСС).

...ведүүдэй хүдэлмэри

...ЕПУТАДУУД— ...ҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

...лагай Соведүүдэй хү... һайжаруулха, тэдэ... саашадань дээшэ... асуудалаар парти... ельствамнай һүүлэй ...шухала шиидхэбэринүү...гаһан байна. Депута...хэ ба уялгые наринаар ...хэрэгтэ сельскэ Сове...үйсэдхэхэ комитет ан... ехээр табидаг болоо. ...депутадууд сессидэ та... асуудалнуудые бэл... ямар нэгэн асуудалаар ...хэдээ өөрынгөө һа... дурадхалнуудые хэ... болонхой.

...ай Чисанын сельскэ ...25 депутат тоологдо...эй хахадһаа ехэ... ...алшад, хүдөө ажахын ...жлэгшэд болон мэр... Ажалша бэрхэ, ... хүдэлмэридэ урагшаа ... хүнүүдээ нютагай... өөһэдынгөө түлөө... нэрлэһэн байна. ...лжын комиссинууд ... Соведэй гүйсэдхэхэ ...эй ажалда ехэ туһа ... хүсэнүүдэй нэ... мэдээжэ. Үйлэдбэ... соёлой асуудалнуудые ... шиидхэхын тула тус ...нуудта эдэбхитэй де...удые дэбжүүлхэ хэрэг...

...озой ахалагша мелио... Карп Яковлевич Ов... хүдөө ажахын та... үргэлжын комиссиин ...гшэ юм. Депутат Ов... энэ уялгаяа һай... дүүргэнэ гэжэ эндэ он... ...лэхэ хэрэгтэй. Тус ... гэшүүд Чисаанын ... түрүү хонишон, де... Сандак Шагдарович ... аймагай эрхим ...о-тарян ажалай ... депутат Александр ... Елистратов гэгшэд ...усалгатай уялгаяа ... дүүргэжэ шадана.

...хэлэгдэһэн комиссиин ... сесси дээрэ табигда... асуудалнуудые бэлдэл... совхозой фермэ, отара... ябажа, малшадтай ... тэдэнэй һанамжа ...нуудые бэшэжэ ... сессиин үзэмжэдэ та... Хүдөө ажахын шуха...нинуудые һайнаар ... асуудалнуудые эдэ ... өөһэдынгөө заседа... саг үргэлжэ харэ... байгаа дутагдалнуу... ...хаха талаар зохихо ... хараалаад, тэрэнэй ...ые саг үргэлжэ ... байдаг юм.

...оной ган гасуур жэл... ...анын совхоз адуу... ...аа хараалһан түсэб... ...гүй бага үбһэ тэ... ...эдхэжэ абаһан юм. ... ондоо газарта ... тэжээл бэлэдхэхэ ... болообди. Ниитын ... малай үбэлжэлгые ... үнгэргэжэ, гүрэндэ ... һү худалдаха түсэб...нуудаа амжалтатай... ...гэхэ хэрэгтэ ажа... ...лбэрилэгшэд болон ...тэд, манай депута... ...ол анхаралаа табина. ... оруулагдаһан кило... тэжээл бүхэн ашаяа ... харюулха ёһотой гэ... ...шад һайн мэдэдэг бо...

...озой отара, гүүртэ... малшад бии байгаа ...эгээ ямараар гарга... гэһэн асуудал ко... гэшүүд арадай хинаг... хамта шалгажа үзөөд, ...тогтоол баталан абаа. ... харалганда хамаар ... үбһэгүй болоһон ...аа ямар амжалта хү... гэжэ хэндэшье мэ... харуули дулаан үдэр...

нүүдтэ үхэр малаа хээрын хаганда бэлшээхэ, хурьгадай, тугалай эдихэ үбһэ тэжээлэй ойро хүрэжэ болохогүй гэһэн заабариие хонишод, үхэршэд, һаалишад наринаар дүүргэнэ.

Үнгэрэгшэ һарада хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комисси хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэри хэр эмхидхэгдэнэб гэжэ шалгаһан байна. Тус комиссиин гэшүүн депутат Елистратов өөрынгөө ажал тухай хөөрэжэ үгэхэдөө, энэ шухала хүдэлмэрээ хараалһан сагтань һайнаар дүүргэжэ шадахабди гэжэ мэдүүлһэн байна.

Депутадууд урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулна. Ажахын бэрхэ хонишодой нэгэн, депутат Сандак Доржиев түрүүшынхеэ хурьгалха зуһаг хонидые харууһална. Һаянай байдалаар тус бригадын гэшүүд 537 хониндоо 440 хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр томо болгожо байна. Сельскэ Соведэй депутат Пагма Доржиева даб дээрэ зуун эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга абанхай.

Булагай һүнэй фермэдэ манай хоёр депутат ажалладаг. Тус фермэдэ депутадай лост байгуулагданхай юм. Депутадууд Х. Ц. Буянтуева, Е. П. Глазкова гэгшэд эндэ ажалладаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Екатерина Глазкова харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2.334 килограмм һү һаажа, ажахын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгараа. Үнгэрһэн 3 һарын туршада дүй дүршэлтэй һаалишан үнеэн бүриһөө 400 гаран килограмм һү һаажа абанхай. Харин Хандама Буянтуевае аймаг соо таниха, мэдэхэгүй хүн үгы байха. Дүй дүршэлтэй һаалишан бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө гүрэн түрынгөө үндэр шан — Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн юм.

Сельскэ Соведэй депутадууд хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулхаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг заншалтай. Депутадай бүлэг ажалдаа байгаа дутагдалнуудые усадхаха, үбһэ тэжээлэй гаргаша, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри наринаар шалгажа байдаг.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй нэгэдэхи квартал үнгэрбэ. Ажахын малшад үнгэрһэн үедэ ямараар ажаллажа гарааб гэжэ эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэлтэй гээд һанагдана.

Чисаанын совхоз түрүүшын кварталда гүрэндэ 2.500 центнер һү, 550 центнер мяха худалдаха түсэбтэй һэн. Хүн бүхэнэй оролдоонной ашаар ажахы урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Ажахын хонишодой ажалынь урагшатай. Һаянай байдалаар хонишод 6180 хурьга абаад, һайнаар харууһалжа байна. Түл абалга эндэ үргэлжэлһөөр.

Манай депутадууд даажа байһан ажалдаа эзэн ёһоор хандахаһаа гадна, хамта хүдэлдэг нүхэдөө түрүү зэргэдэ ябахыень уриалан хүдэлдэг болонхой.

Б. ДАМБАЕВ,
Чисаанын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Хэжэнгын аймаг.

КИШИНЕВ. Ботаника гэжэ микрорайондохи амаралтын талмай дээрэ.
ТАСС-ай фотохронико.

УРАН ЗОХЕОЛШОД — БАМ-да

ТБИЛИСИ. (ТАСС-ай корр. М. Габриадзе). Хүүгэдэй ба эдиршүүлэй номой бүхэсоюзна недели Грузиин ниислэл хотодо дүүрэбэ. Бүхы союзна республиканүүдһаа ерэһэн мэдээжэ прозаигууд, поэдүүд энээндэ хабаадаа. Олонациональна совет литературын эрхим зохёолнуудһаа бүридүүлэгдэһэн библиотекые Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта эльгээхэ гэжэ шиидээ.

Манай социалис Эхэ ороной аша туһада эршэтэ габшагайгаар ажаллахадатнай эдэ номууд таанадые ехэ амжалта илалтада зоригжуулха гээд этигэжэ, найдажа байһанаа неделидэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлнэ.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ТУНДРАДА УҺА БЭДЭРЭЛГЭДЭ

Уренгойско байгаалиин газай баян хэбтэшын оршон тойронхи газарта геологуудай түрүүшын отряд хүнэй эдихэ уһа бэдэржэ эхилбэ. Ямало-Ненецкэ национальна округто газ олзоборилогшодой шэнэ городой бодхоогдохо болоһон ушарһаа геологууд эндэ уһа бэдэржэ эхилээ бшуу. Городой барилга удаадахи, арбадахи табан жэлдэ эхилхэ юм.

Эндэ хүнэй эдихэ уһа бэдэржэ олохын тула геологууд хэдэн арбаад скважина үрэмдэхэ болоно. Ерээдүйн городто 30 мянган хүн ажаһуухаар хараалагдана. Тиимэһээ эртээнһээ уһа бэдэрхэ хэрэгтэй болоо.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.
Ямало-Ненецкэ округ.

САМОТЛОРОЙ ГЭРЭЛ

«Запсибэлектросетьстрой» трестын оньһожоруулагдамал отрядууд Самотлор нуурай шадар электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини барижа эхилбэ. Тиигэжэ нефть малтан абадаг шэнэ объектнүүдтэ электрын элшэ хүсэн дамжуулагдадаг болохонь гээшэ.

Тус трестын оньһожоруулагдамал колоннын коллектив байгша ондо 100 километр электролини бариха зорилготой.

Р. ПАВЛОВ,
ТАСС-ай корр.
Ханты-Мансиин округ.

ТҮРҮҮШЫН ГАЗОПРОВОД

Ненецкэ национальна округой Заполяриин Тундрада Васильково — Нарьян-Мар гэһэн газопроводой барилга эхилбэ. Энэ манай ороной Европын хубидахи эгээл хойто зүгтэхи газопровод болохо юм. 55 километр утатай энэ газопроводой трасса дээрэ «Комигазстрой» трестын бэрхэ электро-гагнууршан И. Г. Селицкий түрүүшын сорго нуудые гагнаһан байна.

Тус газопроводой барилга округой ниислэл Нарьян-Марай саашанхи хүгжэлтэдэ тон ехэ удха шанартай юм. Печора мүрэнэй эрьедэ түрүүшын юһэн, арбан хоёр дабхар гэрнүүдэй һуури табигдаба. Городой хүн зоной тоо түргэн олон болоно. 1980 ондо эндэхи хүн зоной тоо хоёр дахин олошоржо, 40 мянгаһаа үлүү болохоор хараалагдана. Округой ниислэл хотынхид ерэхэ жэлдэ газ хэрэглэжэ эхилхэ юм.

Ю. НИКОНОВ,
ТАСС-ай корр.
Ненецкэ округ.

БАЯН ОЛЗО

Агын Буряадай национальна округто агнууриин хаһа амжалтатайгаар түгэсэжэ байна. Эндэ хэдэн арбаад ангуушан олзоборилжо байнхай. Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой механизатор Бадмажап Дашиев социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Энэ нүхэр нэгэ һара соо кварталай түсэб дүүргээ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой электрик Аюша Базаров олзотой агнууриһаа бусаа. Энэ нүхэр хээрын гахай барихаар бэрхэ гэжэ суурханхай.

Байгша оной түрүүшын кварталда ангай арһа бэлэдхэхэ түсэбөө округой райпотребсоюзуудай бэлэдхэлэй конторонууд болзорһоонь урид дүүргээ. Ангуушадай ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал эндэ олгогдонхой. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада ангуушадай тоо хоёр дахин олошороо.

Б. РАБДАНО,
ТАСС-ай корр.
Агын округ.

...АДАЙНГАА ЗАЯА ХУБААЛДАН...

... урда Эгэтын эхин ... наяад һурагшад... ...бан багша хүдэлдэг ... Эхэ ороноо хам... Агууехэ дайнай ... һургуулиие дааг... сэрэгэй албанда аб... һургагша Цейжаб ... һургуулиие дааг... ...иклогдобо.

... Цейжаб Цыдыпови... ...ртэ мордоходо, би ... тушаажа абаа һэм. ... дүүрэтэр һургуу... ...онхилогшоор бай... ... үеын һурагша ... байдал һайн мэ...

... — багшанар, зоной ... ...гууламжын хүдэл... үргэлжэ ябуулха... ..., колхозой хүдэл... ...хашаэлэй һүүлээр ... ...ди. Һургуулиин хэ... ...болоогүй үедэ кол... ... хүдэлмэридэ яба... Фронт эльгээхэ бэлэг ... суглуулхабди. Арад ... ...шье шударгы байг... ...һэм! Бэлэг ехэл ...ша һэн. Һургуулиин... ... һурагшадтаяа бэл...

...шадаймнай түрэлхи... ...ида унаһан тухай ... мэдээсэл ерэг... Энэ хүндэ ушар бул... ... гашуудал боло... ... даа. Багшанарайн... ...хидайнгаа һайн ... ябаһан тухай ... булта омогорхо...

...инхид ехэл юумэ ...хоздоо, Эхэ орон... ...алха, эмэй сэсэг, түмэр түдэгэ, эм хэхэ шэл хүрэтэр суглуулдаг һэн.

1942 ондо манай һургуулиин 36 шабинарһаа бүридэһэн һурагшадай бригада 3126 ажалта үдэр оложо, аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадан шагнагдаа һэн. Мүн тэрэ оной һүүл багаар Буряадай гэгээрэлэй министрэй амаршалгын бэшэг абажа, ехэ урмашаа һэмди. Һурагшадай ажалда һайнаар хабаадаһые саг соонь колхознай тэмдэглэжэ, бултыемнай баярлуулдаг байгаа. Энэ ушар хүмүүжүүлгын удхатай хэрэг байгаа бшуу.

1944 ондо фронтһоо шархатажа ерэһэн Цыремпил Гомбоевич Гомбоев колхозоймнай түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Цыремпил Гомбоевич болбол дайнай урда Эгэтын-Адагта колхозой (мүнөө «Победа» колхоз) түрүүлэгшэ байһан. Бэрхэ хүнэй ерэхэдэ, түрэлхид дуратай байгаа һэн. Һурагшаднай фронтовик түрүүлэгшэтэй болообди гэжэ ехэ омогорхохо. Шэнэ түрүүлэгшэмнай һургуулиин байдалаар һонирходог, үхибүүдтэ һанаагаа зободог, туһалдаг һэн.

Колхознай аарса ехээр бэлдэжэ, бултанда хубаажа, нэмэри хоол бии болоо. Нэгэтэ би тон ахир байдалтай, уншэн үлбэр арбан табан үхибүүнэй данса хээд, түрүүлэгшэдэ ошобоб. Цыремпил Гомбоевич гээшэ шираг улаан шарайтай, шархатаһан баруун гарынь тохир, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 2-дохи шатын ордентой хүн томо гэгшээр орёоһон мохоорхо татажа һуугаа һэн. Түрүүлэгшэдэ сэхэ хандажа:

— Эдэ үхибүүдтэ колхозой зүгһөө хоолой туһаламжа үзүүлыт. Гэртэхи байдалынь хүндэ байна, һургуулиһаа ходо таһарна, үбдэнэ, — гэбэб. Цыремпил Гомбоевич саарһыем хаража:

— Нээрээл туһалхаар болоо. Зүб ерээш. Үшөөл ахир байдалтай үхибүүд байха. Энэ список дээрэ нэмэжэ, хорин үхибүүн болгоод асара. Харахабди, — гээ һэн. Би ехэ баяртай гаража, багшанартаяа зүбшөөд, 22 үхибүүн болгоод ерэхэдэм, Цыремпил Гомбоевич хараад:

— Болоо. Эдээндэ столово нээгээд, үдэрэй нэгэ удаа һайнаар хооллуулха арга хэгты. Гурбан центнер талха, хоёр центнер аарса, дүрбэн хони бэшүүлжэ аба. Нэгэ үдэр шүлэ, нүгөөдэрынь аарса халаажа, садатарнь эдеэлүүлжэ байгты, — гэжэ хэлээ һэн.

Дайнай хүндэ үедэ арадайнгаа хуби заяа хубаалдан ябажа, һургуулида һураһан үхибүүд мүнөө хүнэй зэргэ хүн болоод лэ, эрдэмтэн, суута ажалшад болонхой.

50 жэлэйнгээ ой тэмдэглэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан Эгэтын һургуули мүнөө найман жэлэй болгогдонхой.

Д-Х. ЦЫБЕНОВА,
пенсионер-багша.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ БАЙДАЛ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд транспортын шухала бэлшэр, сайгон армиин сэрэгэй бааза, Сайгонһоо хойгуур 60 километртэ байдаг Тентхань хотые эзэлбэ.

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта хаа хаанагүй засагай революционно зургаанууд тогтоогдоно. Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство эдэ районуудтахи байдалые дары заһаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абахаар хараалһан үргэн ехэ программа тунхаглаа.

Хюэ, Дананг ба бусад хотонуудтахи промышленна предприятинууд хүдэлмэреэ һэргээжэ байна. Сухарижа ябаа сайгон сэрэгүүдээр эрье шадарай хотонууд худар хүсөөр намнагдаһан, хада гүбээтэ нютагуудай тосхонууд ба городуудай хэдэн зуугаад мянган зон ууган нютагуудтаа бусана.

Дананг хотын арадай-революционно комитет нютагай университедэй багшанар ба гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга эмхидхээ, тэрээндэнь хэдэ мянган хүн хабаадаа. Эдэнэр засагай шэнэ зургаануудта бүрин этигэдэг, шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Сайгоной дээдэ тушаалтадай дундахи сошордол, эмхи гуримгүй байдал улам һүжэржэ байнхай. Урда Вьетнамай хоёр миллион шахуу католигуудай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд энэ дары тушаалһаа буухыень эрилтэ Тхиеугай урда табиба. Үйлсэнүүдтэ хүн зоной сугларбал, тэдэниие буудаха гэһэн засагаархидай захиралтын гараба шье, правительствада эсэргүү жагсаалнууд городто боложо үргэлжэлһөөр. Тхиеуда эсэргүү ээлжээтэ үгэсэлгын элирүүлэгдэһэн тухай соносхогдоо. Дээдэ тушаалтай үшөө хэдэн офицернүүд ба чиновнигууд, тэрэ тоодо «президентын» советник байһан хүн баригдажа хаагдаа юм ха.

Тхиеугай бүлэ Урда Вьетнамһаа гаража арилаа гээд гадаадын корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай президент Дж. Форд Зүүн Урда Ази тушаа Америкын баримталдаг политика ба Урда Вьетнамдахи байдал тухай мэдүүлгэтэйгээр Сан-Диегодо (Калифорни штат) болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэбэ.

Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хиналта доро байһан районуудһаа сухариха тухай Тхиеугай гансаараа гаргаһан сэрэгэй шиидхэбэри Тхиеугай арми дотор «эмхи гуримгүй байдал» тохёолдуулаа, «тэрэнь айхабтар ехэ задагайрал үүдхээ» гэжэ Дж. Форд мэдэрбэ. Тиигэбэшье. США-гай правительство Тхиеугай захиргаае дэмжэхын тула шадагдаха бүхы юумэ хэхэ байха гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

Эдэ бүхы хүсэлэлгэмнай Урда Вьетнамдахи, Камбоджодохи мүнөөнэй засагуудай уналга тохёолдуулхагүй гэһэн зорилготой гэбэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй Гадаадын сэрэгүүдэй министерство тусхай мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Тхиеугай сайгон бүлэгтэ туһаламжа үзүүлжэ байгаа США-гай правительствын ябуулгануудые буруушаана.

— Урда Вьетнамдахи байдалһаа харахада, Тхиеугай бүлэгөөрхидэй буруу һүрэн хосорхонь зайлашагүй болонхой. США-гай правительство Тхиеугай хархис бүлэгтэ буу зэбсэгүүд ба һомо хэрэгсэлнүүдые агаараар эльгээхэеэ энэ дары болихо. Өөрынгөө далайн ябаган сэрэгэй бүхы частьнуудые, далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй корабльнуудые Вьетнамһаа гаргаха ёһотой, — гэжэ ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

БАНГКОК

Пномпениин оршондо байлдаанууд болоно

ТАСС

Пномпениие хүреэлһэн Камбоджын Национальна сүлөөлэлгын хүсэнүүд баруунхойто зүгтэ хотын обороные дэлбэ сохёод, Почентонгын аэропорт тээшээ хэдэн зуугаад метр урагшаа дабшаба. Мүнөө тэдэнэр аэропортһоо 5 километрэй зайда ябана. Аэропортые ехэ буунуудаар буудаһанһаа уламжалан, хоёр истребитель-бомбардировщик бута сохигдоо.

Лонноловско сэрэгүүд блиндажнууд ба траншейнүүдые тон яаралтайгаар барижа, Пномпеньдэхи «президентын» ордоной оршон тойроной шэбээ нууганууудые эзэлнэ. Меконг мүрэнэй зүүн бэедэ президентын ордоной нүгөө талада байһан лонноловско сэрэгүүдэй байдал хэсүү бэрхэтэй болонхой.

Камбоджые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша Кхиеу Самфан «буу зэбсэгүүдээ хуряажа, Камбоджын национальна нэгэдэмэл фронтдо дары ниилэхыень» Пномпениин бүхы солдадууд ба офицернүүдые уряалба.

БОНН

Шахардуу байдал һуларуулха политика бэелүүлхын түлөө

ТАСС

Шахардуу байдал һуларуулха политика бэелүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай байна гээд СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт тэмдэглээ. Энэ ябуулга уласхоорондын харилсаанай гол шухала зүйл болоно гэбэ.

Мексикээр, США-гаар, Венесуэлээр ябаад бусажа ерэмсээрээ, Бонндо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ В. Брандт үгэ хэлээ.

Шахардуу байдал һуларуулха политика Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаанда саашадаашье шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байха гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-европын зүблөөе ерэхэ зундаа амжалтатайгаар дүүргэбэл, тэрээндэ һайнаар нүлөөлхэ байха.

НИКОЗИ

Кипрэтэхи байдалые тааруу зүбөөр заһаруулхын түлөө

ТАСС

Хүнүүдтэ хандалгын асуудалнуудаар олтирогой грек ба түүрэг бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдэй хоорондын хөөрэлдөөн апрелиин 3-да Уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй ба ООН-ой түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар эндэ һэргээгдээ. Үнгэрэгшэ зун Кипрэтэ болоһон хёморооной үеэр зугадан гараһан хэдэ мянган киприодуудай хуби заяантай, һураггүйгөөр үгы болгошодые бэдэрэлгэтэй холбоотой асуудалнууд эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хаража үзэгдэхэ юм.

АФИНА

Турци-Грециин харилсаан тушаа

ТАСС

Турциин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд апрелиин 3-да Хиос, Лесбос гэдэг аралнуудай районда Грециин агаарай дайдые дабаа гэжэ Грециин Национальна оборонын министерство мэдүүлбэ. Грециин правительство Турциин ябуулгые анхаралтайгаар адаглан хаража, шухала хэмжээнүүдые абажа байна гэжэ тэрэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ.

«Катимерини» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Афинада онсо яаралтай зүблөөн болоод, премьер-министр К. Караманлис болон бусад хабаадаа.

НЬЮ-ЙОРК

Олоороо дэмжэнэ

ТАСС

Буу зэбсэгүүдые хуряаха Бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлдэхэ зэргэтэй ООН-ой тусхай комитедэй хүтэлбэриһөө харахада, тиимэ хуралдаа зарлаха тухай анхан Советскэ Союзай оруулһан дурадхал үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна. Бүхэдэлхэйн конференци зарлабал, бүхы арадуудай аша туһада харюусаха, зэбсэг хуряалгын хэрэгтэ туһа хүргэхэ, уласхоорондын байдалай һуларжа байһан ябадалые улам гүнзэгырүүлхэ гэжэ нэгэ һаналтайгаар этигэдэг байһанаа олохон оронуудай түлөөлэгшэд элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Парижай Дефанс гэжэ шэнэ райондо һаянай бодхоогдоһон олон дабхар байшан гэрнүүд.

Кейстон-ТАСС-ай фото.

БАМ: шэнэ управлени

Хойто-Байгалай аймагай түб Нижнеангарск тосхондо «БАМтоннельстрой» гэжэ шэнэ управлени эмхидхэгдэжэ, тоннельнэ 11-дэхи отряд тэрэнэй бүридэлдэ оробо. Һаяын үдэрнүүдтэ эндэ үшөө нэгэ барилгын эмхи — тоннельнэ 12-дохи отряд эмхидхэгдэжэ, шэнэ управлениин бүридэлдэ орохо юм.

Манай республикын газар дайда дээрэхи Байгал-Амарай түмэр харгын замда 15 километр утатай Хойто-Муйска ба 7 километр утатай Байгалай тоннельнүүд баригдаха ёһотой. Дурсагдаһан эдэ тоннельнүүдые бариха зорилго һая эмхидхэгдэһэн «БАМтоннельстрой» управлениин барилгашадай үмэнэ табигданхай. Тус управлениин коллектив табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ барилгын ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээхэ зорилготой.

Манай корр,

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 50-дахи дунда һургуулиин һурагшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан ветерануудтай саг үргэлжэ уулзажа, тэдэнэй хөөрөө һонирхон шагнажа байдаг болонхой. Һаяхан тус һургуулиин пионернүүдтэ дайнай ветеран Федор Самойлович Куделин айлшаар ерэһэн байна.

Дайнай ветеран 1942—1945 онуудта фашис эзэмдэгшэдһээ Эхэ ороноо хамгаалалсажа ябахадаа Курск шадар болоһон шанга тулалдаанда хабаадалсаһан тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэ энэ байлдаанда разведчигээр ябаһан байгаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ нарин сэмбын комбинадта хүдэлжэ байһанаа, мүнөө пенсидэ гаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. С. Куделин тус һургуулиин пионернүүдэй дунда.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Сэнхир экранууд гэрэлтэбэ

НАРҺАТА. (Телефоноор абтаба) Яруунын аймагай «Юбилейный», «Улаан Туяа», Нарһатын, Яруунын, Тулдунай совхозуудай, «Победа», «Дружба» колхозуудай хүн зон телевизионно дамжуулга харадаг болобо. Баян-Хаан хадын оройдо бодхоогдоһон ретрансляторта 100 ом хүсэтэй «КРСА-12/12» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Энэ түхеэрэлгэ, 80 модоной зайда дамжуулга хэхэ аргатай юм.

Нёдондо жэл «Коммунизм» колхоздо ретранслятор ашаглалгада оруулагдаһан байна. Аймагай зүүн захада оршодог «Комсомольский» совхозой ажалшад Шэтэһээ теле-дамжуулга харадаг болоһоор үнинэй. Эгээн холын хойто зүгэй Романовка тосхонһоо бэшэ тээ. Яруунын сэлеэн нютагуудта сэнхир экранууд гэрэлтэжэ, Улаан-Үдэ, Москва, Шэтэ городуудһаа һонирхолтой дамжуулганууд абтадаг болобо.

Манай корр.

Соёлой һайндэр

Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан колхоз ба совхозуудай, предприятинуудай соёлой болон экономикын һайндэрнүүдые аймагай түб Гусиноозёрск хотодо үнгэргэхэ тухай тогтоол КПСС-эй Сэлэнгын райком, аймсоведэй түйсэдком баталан абаһан байгаа. Энэ һайндэртэ бэлдэлгэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана — соёлой, экономикын хүгжэлтэ тухай выставкэнүүд түхеэрэгдэнэ, уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэри һайжаруулагдаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коллективтэ соёлой ба экономикын һайндэрнүүдые түрүүлэн нээхэ эрхэ олгогдоһон байгаа. Ажахын түлөөлэгшэд Гусиноозёрск ерэжэ, аймагай болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа. Удаань Бага-Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй разрездэ, оёдолой фабрикада, ГРЭС-эй барилгада экскурсаар ошоһон байна.

Шахтёрнуудай соёлой байшан соо һайндэр үргэлжэлөө. Тэндэ колхозой уран һайханай коллективэй концерт болоо, энэ ажахын хүгжэлтэ тухай Улаан-Үдын телестудиин хүдэлмэрилэгшэдэй буулгаһан кинофильм харуулагдаа.

Манай корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелиин 6-һаа 13 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Мүнөөдэр — геологуудай үдэр». СССР-эй геологиин министр А. В. Сидоренкын пресс-конференци. 10.35 — Геологуудай захилаар концерт. 11.05 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Швеци—СССР (2-дохи, 3-дахи үе). 12.25 — «Танай гэртэ» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда албахэнэбди!». 14.10 — «Телевизионно экранда түрүүшынхеэ». С. Я. Маршак. «Минисгэйн гэр» — Москвагай областной эдир харагшадай театрай зүжэг (үнгэтэ). 15.10 — «Уласхоорондын панорама». 15.30 — «Пингвины» — мультфильм (үнгэтэ). 16.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 17.00 — «Дайнай жэлнүүдэй дурасхаалда». «Ижорский батальон» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финлянди—СССР. (үнгэтэ). 20.10 — Концерт. 20.25 — «Түрүүшын зун» — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 21.35 — 21.45 — Забһарлалга. 21.45 — «Хүдөөгэй час». 22.45 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. ЧССР—США (үнгэтэ). 00.15 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Һурагшадта «Горныня» программа харуулагдаха. 18.45 — Н. Жатнуевагай концерт. 19.05 — «Танай бэшэгүүдээр». 19.30 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэлтэ хэрэг». 20.00 — «Перекресток» — жолоошодто зорюулагдаһан дамжуулга. 20.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.40 — Техникын һонин. 20.50 — Илалтын 30 жэлэй ойдо. Сэрэгэй дуунуудай конкурс.

«Орбита». 22.15 — Гимнастикаар «Москоу ньюс» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ). 23.30 — «Манай саад» (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ВТОРНИК, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Тропэкс» — документальна фильм. 10.35 — «Түрэл орон доторнай». Азербайджанай Совет Социалис Республика. 11.05 — Классическа хүгжэмэй концерт. 11.40 — Н. С. Лесков, «Левша». — уран зохёолой дамжуулга (үнгэтэ). 12.35 — «Бидэнэр хабараа яажа угтанабибди» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Угалзанууд» (үнгэтэ). 13.30 — «Дэлхэйн залуушуул». 14.00—14.10 — Забһарлалга. 14.10 — «Наранай орохын урда тээ» — ССР Союзай Гүрэнэй бага театрай фильм-зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 17.00 — «Баатаршалга». 17.40 — «Совет хүгжэмэй шэлэгдэмэл зохёолшууд» С. Прокопьевой зохёолнууд. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.30—19.40 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.40 — «Наранай орохын урда тээ» — фильм-зүжэг. 22.30 — «Баатаршалга». 23.15 — Хоккей. ЧССР—СССР. Мюнхэнһээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Угалзанууд».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Театрта болоһон уулзалганууд».

СРЕДА, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхын хуудаһанууд». 10.35 — Документальна фильмүүдэй программа (үнгэтэ). 11.20 — Гимнастикаар уласхоорондын мүрысөөн. Ригэһээ дамжуулга хэгдэхэ. 11.35 — А. П. Чехов. «Вишневый сад». Уран зохёолой дамжуулга. 12.35 — «Хүхюу нотохонууд» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Анхарагты, байгаалиин баялиг!» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 13.30 — «Ерыш наашаа, онтохон». 14.00—14.10 — Забһарлалга. 14.10 — «Экран ханинараа суглуулна». Москва — Будапешт. 14.40 — «Табан жэлые — уридшалан!» 15.30 — Хоккей. ЧССР—СССР (2-дохи, 3-дахи үенүүд). 16.40 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй Науканудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана (үнгэтэ). 17.10 — «Экранда — кинокомеди». «Безумный день» 18.15 — «Уно Лооп дуулана». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.10 — «Үндэр ургасын үндэһэн һуури».

«Орбита». 19.35—19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Табан жэлые уридшалан!» Белоруссиин КП-гэй Могилевой обкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Прищепчик хабаадалсана. 20.30 — Хоккей ЧССР—СССР. 21.40 — СССР-эй Науканудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев асуудалнуудта харюусана. 22.10 — «Экранда — кинокомеди». «Безумный день». 23.15 — «Уно Лооп дуулана». 23.30 — «Время» — 24.00 — «Футбол. Кубогтай командануудай кубогта хүртэхын түлөө». «Динамо» (Киев) — «Эйндховен» (Голланди). Киевһээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Экран ханинараа суглуулна».

Улаан-Үдэ. 19.35 — Телевизионно һонин. 19.55 — «Талын галнууд» — тележурнал (буряадаар). 20.55 — Техникын һонин. 21.05 — Залуушуулай программа. 22.05 — «Маоизмда шүдэрлэгдэһэн Хитад» (буряадаар).

ЧЕТВЕРГ, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Ойн баярай жэлэй репортаж» — документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 11.05 — «Москва шадар болоһон уулзалганууд». Раменска районой социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй үдэшэ (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Венгриин Дунай мүрэнэй эрьеэр» документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 13.30 — «Алтан шайба» клубай шанда хүртэхын түлөө. 14.00 — 14.10 — Забһарлалга. 14.10 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 14.20 — «В Крайнев наадана» (үнгэтэ). 14.50 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 15.20 — «Джамиля» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 16.40 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 17.10 — «Документальна экран» 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Спортлотогой» тираж. 19.10 — «Дуун-75» (үнгэтэ). 19.40 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет» «Үйлэдбэриин арга нөөсэ». 20.10 — «Джамиля» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 21.30 — Шэнэ һонин. 21.40 — «КПСС-эй аграрна политика» (буряадаар).

«Орбита». 22.00 — «Документальна экран». 23.20 — «В. Крайнев наадана». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан программа.

ПЯТНИЦА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 10.05 — «Дайнай харгыгаар. Илалтын замаар». 10.40 — «Хани нүхэдэй шарай». 11,25 — Документальна фильмнүүдэй программа. 12.10 — «Бэлигтэ шадабариин хэшэ[...] «Залуу уран зохёол[...] бүхэсоюзна VI зүблө[...] хай). 12.35 — «Таабар[...] ба тайлбаринууд (...) 12.50 — Шэнэ һонин. [...] — «Нэгэн булта[...] булта[...] нэгэнэй түлөө[...] гэтэ). 14.00—14.10 — [Заб]һарлалга. 14.10 — [...] ниин хатарай гүрэ[...] самблиин концерт. (ү[...] 14.40 — «Социалис [...] дай ажабайдал» [...] 15.10 — «Дайнай жэл[...] дурасхаалда». «Балла[...] солдате» — уран һа[...] фильм. 16.40 — «Ша[...] һургуули». 17.10 — Хо[...] Швеци — СССР (2-до[...] дахи үенүүд, үнгэтэ). [...] — «Время» — мэдэ[...] программа. 19.00 — [...] риин национальна фи[...] ниин оркестр наадана (...) тэ). 19.30—19.40 — За[б]лалга. 19.40 — «Соци[...] оронуудай ажабайдал» [...] — «Баллада о солдате»

Улаан-Үдэ. 21.40 — [...] һонин. 21.50 — Илалт[...] жэлэй ойдо. «Агууех[...] таршалга».

«Орбита». 22.10 — [Хок]кей. Швеци — СССР. [...] — Концерт. 24.00 — [...] мя».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА[ММА]

Улаан-Үдэ. 19.50 — [Теле]визионно һонин. 20.[...] «Космонавтика ба [...] Космонавтикын үдэр[...] рюулагдаһан дамжу[...] 20.40 — Хүгжэмэй у[...] щиин студентнэрэй ко[...]

«Орбита». 21.40 — [...] тарай һургуули.»

СУББОТО, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[ММА]

«Орбита». 10.05 — [...] тын 30 жэлэй ойдо. [...] крышкин огторгойдо» [...] кументальна фильм. 10.[...] Эдиршүүлдэ зорюулаг[...] хүгжэмтэ үдэшэнүүд. [...] — Шэнэ һонин. 13.0[0] «Танда, түрэлхидтэ» [...] — «Үглөөнэй почто» [...] жэмтэ программа (үн[...] 14.00 — 14.10 — За[...] лалга. 14.10 — «Элүүр [...] байлга» — эрдэм дэлг[...] гын программа. 14.40 [...] рэнэй академическэ О[...] вой нэрэмжэтэ ород [...] оркестр наадана (үн[...] 15.00 — СССР-эй мал[...] лай ба тэжээл бэлдэх[...] шина бүтээлгын м[...] К. Н. Беляк танда харю[...] (үнгэтэ). 15.30 — «А[...] най гүлгэн ба мэлхэй [...] дуулаһан тухай», «О[...] хөөрэгдэдэг даа». — [...] фильмнүүдэй программ[...] гэтэ). 16.00 — «Очев[идное] невероятное» (үнгэтэ). [...] — «Приключения в [...] ке» — телевизионно [...] һайханай фильм түрүү[...] хеэ харуулагдаха (...) үнгэтэ). 17.50 — Дуун[...] концерт (үнгэтэ). 18.1[...] «Гагаринское поле» — [доку]ментальна фильм. 19.0[...] «Уран зураашад тухай [...] рөөн». Михаил Врубел[...] гэдэхи дамжуулга. 19.[...] 19.40 — Забһарлалга. [...] — «Хүн. Газар дэлхэй [...] буулиин» (үнгэтэ). 20.1[...] Космонавтикын үдэртэ [...] рюулһан концерт. 21.[...] Советскэ Союз харин[...] шадай һанамжада» (ү[...] 21.55 — «Приключени[я в] Африке» — кинофильм. [...] — Уран зохёолой [...] дөөн. 23.35 — Дуун[...] концерт. 24.00 — «В[ремя»] — мэдээсэлэй прогр[амма.] 00.30 — «Москвичка» [...] левизионно клуб (үн[...] 01.30 — «Опереттын [...] шэ». 02.15 — Футбол [...] рат» (Ереван) — «Дин[...] (К).

ВОСКРЕСЕНИ, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[ММА]

«Орбита». 10.05 — [...] нөөдэр — ороной [...] сэрэгүүдэй үдэр». [...] агаарай сэрэгүүдэй [...] командалагша, Советск[...] зай Маршал П. Ф. [...] киин үгэ хэлэлгэ. 10.[...] Ороной агаарай сэрэ[...] үдэртэ зорюулагдаһан [кон]церт. 11.50 — «Каш[...] — мультфильм (ү[...] 12.20 — «Хүгжэмтэ [...] 12.50 — Шэнэ һонин. [...] — «Советскэ Союзда [...] хэнэб!» (үнгэтэ). 14.00 [...] Драгунский. «Мишка [...] телевизионно зүжэ[г] [...] шынхеэ харуулагдах[а] [...] — 14.55 — Забһ[арлалга.] 14.55 — Хоккей. США [...] СССР. Дюсельдофһо[о] дамжуулга хэгдэхэ (ү[...] 15.35 — Уласхоорон[дын па]норама (үнгэтэ). 16.[...] «Киногоор аяншала[гшадай] клуб» (үнгэтэ). 17.[...] «Иван Макарович» — [уран] һайханай фильм [...] харуулагдаха. 18.30 — [«Вре]мя» — мэдээсэлэй [програм]ма. 19.00 — Үдэшын [...] (үнгэтэ). 19.30 — [...] «Мүнөөдэр — ороной [агаа]рай сэрэгүүдэй үдэр». [Со]ветскэ Союзай Марша[л] Батицкиин үгэ хэлэл[гэ.] — Ороной агаарай с[...] дэй үдэртэ зорю[улагдаһан] концерт. 21.25 — «Х[...] час». 22.25 — «Два [...] на» — уран һайханай [...] (үнгэтэ). 24.00 — «В[ремя».] 00.30 — Ород арадай [...] вой нэрэмжэтэ оркес[тр наа]дана (үнгэтэ). 00.50 — [Хок]кей. Швеци — [...] Дюссельдорфһоо дам[жуулга] хэгдэхэ (үнгэтэ).

«СЭРЭМПЭЛ»— Орлигой сценэ дээрэ

Манай Ахада арадай театр эмхидхэгдэһээр 4 жэл үлүүтэй боложо байна. Эдэ жэлнүүдэй хугасаа соо тус театрай артистнар нилээд олон зүжэгүүдые табижа, ажалша малша зондоо, хүршэ Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозуудаар зүжэг наадажа харуулһан, мүн республикынгаа нииислэл хото Улаан-Үдэдэ ошоһон байха юм.

Һаяхан Орлигой «Саяны» гэжэ соёлой байшан соо хүн зон дүүрэн, шууяатай, хүлгөөтэй байба. Энэ үдэшэ арадай театр шэнэ зүжэг бэлдэжэ, зондоо харуулба бшуу. Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романаар найруулан табигдаһан «Сэрэмпэл» гэжэ зүжэгые Туяна Бадагаева найруулан табяа. Уран зурааша Жалсан Замбалов тэрэниие шэмэглээ.

Туяна Бадагаева Зүүн-Сибириин соёлой институдай 4-дэхи курсын студенткэ, режиссёрско факультедтэ һуралсадаг. Энэ институдта ороһоо урид, Улаан-Үдын соёлой училищи дүүргээд, Барханай арадай театрта хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон Туяна Бадагаева Орлигто арадай театрай бии болоходо Аха эльгээгдэжэ, тэрэнэй хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые нилээд оруулһан байха юм. Хоёр жэл соо хүдэлхэ зуураа нилээд олон мэдээжэ драматургнуудай зүжэгүүдые табиһан байна. Жэшээлхэдэ, ородой мэдээжэ драматург Б. Васильевэй «А зори здесь тихие», Д. Батожабайн «Зүрхэнэй шарха», «Урбаанай уршагта ябадалнууд». Ц. Шагжинай «Тангариг», «Шүдхэртэй сүндүүг» болон бусад зүжэгүүдые табиһан байха юм.

Мүнөө Туяна һарын практика гаража байха үедөө Орлигто ерэжэ, «Сэрэмпэлые» сценэ дээрэ табижа, манай театрта дуратайшуулые нилээд баясуулһан байна.

Зүжэгэй гол рольнуудта үнинэй мэдээжэ артистнууд наадабад. Эдэнэрнай арадай театрай эмхидхэгдэхэһээ холо урид зүжэгтэ наадажа байһан, нилээд бэлиг шадабаритай артистнар гээшэ. Сэрэмпэлэй рольдо Сандак Пронтеев, Должод — Светлана Мадасова, Ямаахан хүгшэн — Дарья Замбалова. Бадма баян — Фёдор Налханов, Галша — Жалсан Замбалов, Эрдэни гулваа — Владимир Борбуев, Халзан — Владимир Арзухаев гэгшэд наадажа, өөрынгөө рольнуудта тон тааража, геройнуудайнгаа образуудые тобойсо һайнаар харуулжа шадаба.

Илангаяа, Сэрэмпэлэй рольдо наадаһан Сандак Пронтеев Ямаахан хүгшэнэй рольдо наадаһан Дарья Замбалова хоёрые онсолон тэмдэглэлтэй. Эдэнэр уран һайханай бүлгэмдэ үнинэй хабаадалсадаг, бэлиг ехэтэй артистнар юм.

Уран шэмэглэлгын талаар баһа нэгэ хэды үгэ хэлэлтэй. Декораци тон һайнаар бэлдэгдэһэн, түргэн һэлгэгдэнэ. Костюмуудшье тэрэ үеынгөө зондо тааруулжа оёгдоһон. Эндэ тус театрай уран зурааша Жалсан Замбаловай хубита тон ехэ.

Арадай театрай артистнар, режиссер Т. Бадагаева түрүүтэй һайн зүжэг харуулжа, аяар холын Ахын ажалшадые нүхэдөө баясуулба гээшэ.

Тэдэнэр энэ зүжэгөө бүхы колхозуудаар ябажа, харуулха түсэбтэй. Һаяар «Коммунизм» колхозой ажалшадта айлшаар ошохо юм.

О. БАЛДАНОВА.

Нам даруу, энэрхы дулаан харасатай энэ эхэнэртэй уулзахадаа, үбшэнтэнэй шарайда гэрэл орожо, хүхюу зугаатай болоодхидог. Вера Васильевна һайн мэргэжэлтэй медсестра байхаһаа гадна, хүнүүдтэ налархай зохидоор хандадаг юм.

В. В. Миронова республиканска больницын кардиологическа отделениин эмшэлгэ хэдэг кабинедтэ хүдэлнэ. Тэрэ үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн юм. Вера Васильевна Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ сэрэгэй албанда татагдаһан байгаа. Тэрэ хүндөөр шархатажа, дайнай ара талада гаргагдаһан сэрэгшэдые эмшэлдэг госпитальдо эльгээгдээ бэлэй. Амарха гээшые мэдэхэгүй саг тэрээндэ хэды олон тохёолдооб. Нойргүй һүнинүүдые үнгэргэһэнинь яһала олон ааб даа. Залуу медсестра шархатаһан сэрэгшэдэй ами наһа абархын тулада сорожые гэнгүй, хажуудань һахижа хонодог һэн. Мироновагай алба хэжэ байһан госпиталь илалтын баярта үдэрые Зүүн Пруссида угтаа һэн.

1945 ондо армиһаа табигдаһанайнгаа һүүлээр В. В. Миронова Улаан-Үдэ нүүжэ ерээ. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо медсестра ажалшадай элүүр энхые хамгаалхын, үбшэнтэниие эмшэлжэ эдэгээхын тулада бүхы эрдэм мэдэсэеэ, дүй дүршэлөө зорюулан ажаллана.

Тэрэ олон жэлэй туршада үнэн сэхээр ажаллаһайнгаа түлөө нэгэнтэ бэшэ магтаал һайшаалда хүртэһэн байха. Үнинэй медсестра В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, «Элүүр энхые хамгаалалгын отличник» гэһэн тэмдэгээр, хэдэн олон Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байха юм. Мүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Республиканска больницын кардиологическа отделениин коллектив, эмшэлүүлжэ эдэгэһэн, эмшэлүүлжэ байһан хүнүүд Вера Васильевнае ходоодоо хүндэлжэ ябадаг.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: медсестра В. В. Миронова.

Авторай фото.

УРАН ШҮЛЭГ ЗЭДЭЛЭЭ

Москонцертын артист, МГУ-гай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Поэзиин театрай» режиссёр Александр Осмоловский манай Буряадта гастрольдо ерэжэ, уран шүлэгтэ дуратайшуултай уулзаба.

Һаяшаг Улаан-Үдын түбэй библиотекэдэ хүнүүд олоор суглараба. Артист А. Осмоловский уулзалгаяа «Уянгата хөөрэлдөөн» гэжэ тон зүбөөр нэрлэһэн байна. Эхэ орон, Росси, хуби заяан! Инмэ удхатай шүлэгүүд илангаяа уран хурсаар, зүрхэ сэдьхэл уярмаар зэдэлээ. «Революциин хүбүүд», «Поэдэй инаг дуран» гэжэ темэдэ уншаһан шүлэгүүдынь мүн баһа һонирхолтой. Жэшээнь, С. Есенин, В. Маяковский, А. Блок, М. Светлов, Б. Пастернак болон бусад поэдүүдэй шүлэгүүдые хүн зон илангаяа халуунаар угтаа.

Гадна совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые бэлдэхэ хүдөө ажахын техникумэй һурагшадтай артист уулзажа, уран шүлэгүүдээр тэдэниие баясуулһан байна.

Е. ОСОДОЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мастер — үйлэдбэриие эмхидхэгшэ» — түрүү бэшэг. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари. «Шэнэ амжалтануудые хүсэе» — А. Филькын статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. С. Цыдыповэй, В. Крыловой фоторепортаж. «Һайн гэжэ тоологдодог участок» — М. Хензыхеновэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Үнэн тухай сэхэ рууньэ» — А. Политовай шэнжэлэл. АПН-эй материалнууд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Шалгалтын материал. Нютаг нютагай һонин.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ИЛАЛТЫН ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

Республикын футболой командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ 15 команда хабаадалсана.

Хоорондоо бүлэг боложо хубааранан командануд соогоо эрхимлэһэн футболистнуудай түгэсхэлэй наадан Агууехэ Илалтын — майн 9-нэй үдэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ юм. Энэ наадан фронт дээрэ дайлалдаһан Буряадай республикын футболистнуудта зорюулагдаха байна.

Илалтын үдэрэй түгэсхэлэй наадаанда шүүһэн командада дурасхаалай шан барюулагдаха. Мүн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн командада «Тэрэнги» гэһэн хоёрдохи шан — футболистнуудай дунда городой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданай шан барюулагдаха болоно. Мүрысөөнэй хүндэтэ, ахамад судьягаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан, отставкада гараһан полковник Ф. Т. Будажабэ баталагданхай.

— Футболистнуудай дунда эхилһэн наадан амаралтын үдэр бүхэндэ, үдэрэй 12 часһаа «Забайкалец» клубай болон «Пищевик» командын стадионууд дээрэ үнгэргэгдэжэ эхилэнхэй. Мүнөөдэр авиазаводой стадион дээрэ «Байкал» — «Судостроитель», Ленинэй орденто мяхаконсервын комбинадай стадион дээрэ «Пищевик» — «Электромашина» командануд наадахань, — гэжэ футболоор республикын судьянарай коллегиин түрүүлэгшэ А. Концур хөөрэбэ.

ШАТАР ТОБШО ҺОНИН

ҺОНИРХОЛТОЙ НААДАН ЭХИЛБЭ

Улаан-Үдэ хотын шатаршадай клуб соо республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үсэгэлдэр эхилбэ. 42-дохёо үнгэргэгдэжэ байгаа шатаршадай энэ наадан фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Мүрысөөндэ хамтадаа республикын эрхимэй эрхим гэгдэһэн 16 шатаршад хабаадалсана. Тэдэнэй дунда 1974 ондо республикын чемпион болоһон, спортын мастерта кандидат Александр Самарин, мастерта кандидадууд В. Залкинд, В. Агафонов, И. Дмитриев, И. Елсуков, Н. Галданов, Улаан-Үдэ хотын чемпион Баир Митыпов, Н. Жаркой (Захаамин), байгша ондо «Труд» бүлгэмэй чемпион болоһон В. Ильин, «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Ю. Краснов, Миронов (Транспортын «Локомотив»), мүн «Забайкалец» клубай, «Буревестник» бүлгэмэй чемпионууд болон бусад эрхим шатаршад бии.

Наадан байгша оной апрелиин 22 болотор үргэлжэлжэ, чемпионоо тодоруулха байна.

В. МАМИЛОВ.

ЗАОЧНО НААДАНДА ХАБААДАЛСАНА

Олон удаа «Урожай» бүлгэмэй чемпион болоһон, хүдөөгэй шатаршадай дундаһаа Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн Николай Галданов СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө заочноор эхилһэн хахад финальна нааданда хабаадалсахадаа, абажа боломоор 14-һөө арба нэгэ очко абажа эрхимлэбэ. Тиин мастерта кандидат Николай Галданов арбан хоёрдохёо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй наадаанда хабаадалсаха болобо ха юм.

Б. ЦЫДЕНОВ.

ДУЛААН ҺАРА

Үнгэрһэн март һарада хагсуу хүйтэн, жабартай байбашье һаа, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо дунда зэргээр нормоһоо 2—4 градус дулаан боложо, хада майлын саһан ехэбшэлэн хайлажа үридиһэн байба. Тиин һарын һүүлшын арбаад хоногто 3—5, хойто аймагуудта 7—9 градус хүйтэн үзэгдөө гэхэгү, али энэнь 2—4 градусаар дээшээ байһан болоно. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, энэнь 1—3 градусаар үлүү дулаан байһан жэшээтэй.

Прибайкалиин аймагта 7—8, хойто аймагуудта 4—6, үдэрэй туршада игаабарита дулаан үдэрнүүд үзэгдөбэ. Эгээл дулаан үдэрнүүд һарын тэн багаар боложо, 10—16, хойто аймагуудта 5—8 градус хүрэтэр дулаарһан байба.

Урин дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ, саһанһаа сэбэрлэгдэһэн сабшалан, тариалангай газар 6—10 сантиметр хүрэтэр гэдэһэн байна. Зүгөөр һүниндөө 3—6 градус хүйтэн болоходонь, газарай хүрьһэн 3—6 сантиметр хүрэһэн байгаа. Тиигэжэ газарай хүрьһэнэй шииг нойтон сагһаа урид хатажа эхилһэн байна.

Байгша ондо республика дотор газарай хүрьһэн хэр зэргэ шииглэй байха хаб гэһэн асуудал тариашадые һонирхуулна ёһотой. Прибайкалиин, Кабанскын, Баргажанай, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудта газарай хүрьһэн 25—40 миллиметр тухай шииглэй байхаар хүлеэгдэнэ. Улаан-Үдын, Загарайн, Сэлэнгын, Хориин болон Хяагтын, Хурамхаанай, Хэжэнгын аймагуудай зарим тариалан, сабшалангай газарай хүрьһэн шииг нойтоор бага байха. Республикын бусад аймагуудай хахалагдадаг газарай хүрьһэн дунда зэргын шииг нойтотой байхаар хараалагдана.

Хурамхаанай, Хориин аймагуудай, мүн Хэжэнгын зарим тариалангай газарай шииг нойтон эртын тарилгын урда тээ нэгэ метр гүнзэгыдэ 40—50 миллиметр болохо зэргэтэй. Республикын бусад аймагуудта газарай хүрьһэнэй шииг нойтон хэм соогоо, бусадтань дунда зэргын бааһаар багсаагдана.

Хабарай урин дулаан үдэрнүүдэй болохо үеэр шииг нойтон орохогүй. Харин хүрьһэндэ бии байгаа шииг нойтон һалхи, наранда хатажа эхилхэ ушар хүн бүхэндэ мэдээжэ юм бээз. Тиимэһээ республикын ажахынууд газарайнгаа шииг нойто алдахагүйн тула эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри тариалан, сабшалан дээрэ хэхэ болоно бшуу.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной апрелиин 6. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03429. Заказ №